

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**PROJEVY PRAVICOVÉHO EXTREMISMU V ČESKÉ
REPUBLICCE A NA TERITORIU MĚSTA BRNA**

Autor práce: Stanislav Ovčáček, DiS.
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: kombinované studium
Vedoucí práce: doc. Dr. Ing. Štefan Danics, Ph.D.
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....
Stanislav Ovčáček, DiS.

Děkuji vedoucímu bakalářské práce panu doc. Dr. Ing. Štefanu Danicsovi, Ph.D., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Abstrakt

OVČÁČEK, S. *Projevy pravicového extremismu v České republice a na teritoriu města Brna: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2016. 75 s. Vedoucí bakalářské práce: doc. Dr. Ing. Štefan Danics, Ph.D.

Klíčová slova: pravice, extremismus, rasismus, pravicový extremismus, xenofobie, fašismus, nacismus, rasa, antisemitismus, nenávisť.

Tato bakalářská práce na základě odborné literatury a bezpečnostních materiálů českého státu, vymezuje pravicový extremismus, jak se vyvíjel postupem času, co bylo důvodem pro vznik extremistických hnutí i nálad a samotný pojem „rasa“. Rovněž je věnována pozornost přehledu pravicově extremistických subjektů působících na území České republiky a také na teritoriu města Brna.

Prostřednictvím obsahové analýzy výročních zpráv MV ČR, podává zprávu o stavu extremismu na našem území, včetně opatření v boji proti pravicovému extremismu. Tyto zprávy podávají pohled státních orgánů ke zmíněné problematice. Jejich snahou je poskytnout souhrnné informace o problematice extremismu a s ním souvisejících jevech na území České republiky, o dopadu extremismu na vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek a stanovit možná rizika, která je třeba vzít v potaz, a zaměřit na ně zvláštní pozornost.

V neposlední řadě vyhodnocují efektivnost přijatých opatření a plnění s dodržováním bezpečnosti zadaných úkolů.

V práci stručně definuji vztah mezi extremismem a krajní pravíci, respektive bude vysvětleno, které chování spadá do extremismu a co přesně pojem krajní pravice znamená. Rovněž je posouzen dopad extremismu na společenské uskupení státu, jeho demokracii i základní lidské hodnoty.

Abstract

OVČÁČEK, S. *Manifestations of Right-Wing Extremism in the Czech Republic and the Territory of the City of Brno: The Bachelor thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2016. 75 p. Supervisor: doc. Dr. Ing. Štefan Danics, Ph.D.

Key words: right, extremism, racism, right-wing extremism, xenophobia, fascism, Nazis , race, anti-Semitism, hatred.

The bachelor thesis based on the scientific literature and material security of The Czech state, defines right-wing extremism as it developed over time, what was the reason for the emergence of extremist movements and moods, and the concept of "race". Attention is also paid survey wing extremist entities operating in the Czech Republic and also on the territory of Brno.

Through content analysis of annual reports Ministry of Interior report on the state of extremism in our country, including measures to combat right-wing extremism. These reports give insight State authorities on this issue. Their goal is to provide comprehensive information on the issue of extremism and related phenomena in the Czech Republic, the impact of extremism on internal security and public order and to determine the potential risks that must be taken into account, and focus on them special attention. Finally, evaluate the effectiveness of measures taken and fulfillment of compliance with safety tasks.

Obsah

Úvod	7
1 Cíl a metodika bakalářské práce	8
2 Extremismus	10
2.1 Laické pojetí extremismu	12
2.2 Odborné pojetí extremismu	14
2.3 Vymezení extremismu.....	16
2.1.1 Akademický pojem extremismu.....	17
2.1.2 Bojový pojem extremismu	18
2.1.3 Sběrný „úřední“ pojem extremismu.....	20
3 Typologie extremismu.....	20
4 Teorie rasy.....	22
5 Vývoj pravicového extremismu konce 19. století.....	30
5.1 Období první republiky.....	30
5.2 Období okupace.....	34
5.3 Období po druhé světové válce	38
5.4 Období třetí republiky	40
6 Vymezení pravicového extremismu.....	44
6.1 Pojmy pravicového extremismu	51
7 Vybrané subjekty pravicového extremismu v ČR.....	54
8 Pravicoví extremisté v Brně	57
9 Trestné činy spojené s extremismem.....	60
10 Vývoj extremistické scény v ČR v roce 2015.....	63
11 Statistika extremistické kriminality	65
12 Koncepce boje s extremismem.....	69
Závěr a vlastní zhodnocení práce.....	73
Seznam použitých zdrojů	74

Úvod

Téma bakalářské práce projevy pravicového extremismus v České republice a na teritoriu města Brna, je zvoleno pro jeho neustálou aktuálnost i nadčasovost, neboť se nejedná o fenomém, který by měl bžít v brzké době zapomenut. Jelikož se zároveň extremismus dotýká demokracie, což by měla být v tom pravém pojetí forma nejlepšího fungování společnosti, ve které jsou dodržována lidská práva a svobody, je nutné představit, jakým způsobem tento současný fenomén-extremismus, demokracii ovlivňuje, narušuje a napadá. Vysvětlení proč se stávající demokracii doposud nepodařilo s extremismem vypořádat, co je a není v politice děláno špatně, by bylo téma na další bakalářkou práci, ovšem základní otázkou by zde patrně bylo, zda samotná demokracie, tak jak ji v našich poměrech vnímáme a známe, je vůbec schopna se s tímto, nebojím se říci, problémem, zákonně vypořádat.

Ač má demokracie hájit lidská práva a ostatní hodnoty demokratické společnosti, extremismus se je svými projevy snaží naopak napadat. Samotné rozrušení demokratického zřízení je zpravidla hlavním cílem, na který extremismus útočí. Extremismus je mnohoversstvený fenomém, schopen se rychle modifikovat podle stávající společensko-politické situace ve společnosti, a případných slabin, nejednoty politických postojů i zmatenosti občanů, je schopen náležitě využít ve svůj prospěch. Současná a nejen naše vnitrostátní politika, je naprosto ideální líhni nových extremistických hnutí, nebo slouží alespoň k zesílení těch stávajících, což ostatně pozorujeme posledních pár měsíců během imigrační krize, během niž dochází k pozvolnému nárůstání islámského terorismu.

Vzhledem k tomu, že jsem byl v minulosti ve služebním poměru u Policie ČR, MŘ Brno, zařazen na Pohotovostním pořádkovém odboru, kde jsem se osobně účastnil bezpečnostních opatření v souvislosti s konáním pochodů extremistických skupin a v současné době na skupině dokumentace při OOP Brno-Žabovřesky, naopak zpracovávám dopad protiprávního jednání při popisovaných akcích, zvolil jsem si tuto problematiku za téma bakalářské práce.

Dané téma je v dnešní době stále velice aktuální, neboť extremismus jako takový, pokud proti němu nebudou řádně a adekvátně přijata vhodná bezpečnostní opatření, může být i potenciální příčinou vzniku krizové situace.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cíle bakalářské práce spočívají ve vysvětlení pojmu extremismus, což je téma následujících kapitol, které se pokusí vysvětlit, co to extremismus vlastně je, co je jeho cílem, o co usiluje.

V dalších kapitolách bude vymezen a obšírněji vysvětlen samotný pojem extremismu, jak je vnímán současnými odborníky na dané téma. Z valné části je práce orientována na pravicový extremismus, ovšem nemalou měrou je v práci zmíněn i samotný vývoj extremismu od období konce 19. století po současnost, dále se věnuji pojmu „rasa“, neboť považuji za nutné s ohledem na obsáhlou zvoleného tématu tento výraz blíže popsat, protože je velice často a nebojím se říci, zpravidla obsažen ve všech ideologiích pravicově extremistických skupin. V návaznosti na extremismus bude vzaty v potaz i další témata, která jsou s ním v užším kontextu spjata.

V deskriptivní formě u kapitoly typologie extremismu je podrobněji vymezena typologie, pojem a definice extremismu, což je nutné pro snazší orientaci v následných podkapitolách, díky kterým by měl čtenář lépe pochopit samotný pravicový extremismus.

Jsem si vědom, že v práci nemohu obsáhnout ani desetinu všech rozličných témat k extremismu vztahujících, ovšem moji snahou je v hrubém rysu nastínit, jak je extremismus vnímán, členěn, a kterými znaky se od sebe určité formy extremismu odlišují.

Zmíním i oblasti práva, ve kterých se extremismus projevuje, resp. jakého protiprávního jednání se mohou přívrženci extremismu dopustit, jak se daří tuto protiprávnost odhalovat a proti ní bojovat.

Z obsahové analýzy výročních zpráv MV ČR, je podána zpráva o stavu extremismu na našem území, proto se závěru práce zaměřím na popis stávajících preventivních opatření českého státu vůči projevům pravicového extremismu, jeho hrozbám extremismu. Je zmíněna i současnou protiextremistickou politika a její „odpovídající“ forma boje s extremismem ze strany zákonné moci. Z této analýzy bude zřejmé, zda se extremismus v našich končinách rozvíjí nebo naopak upadá.

Jelikož pracuji v Brně, zkusím se zaměřit i na subjekty extremismu působící na teritoriu města Brna.

Bakalářská práce se ovšem nemůže ve svém omezeném rozsahu zabírat naprosto všemi, byť aktuálními projevy extremismu u nás či v zahraničí, ani není s to, obsahnout všechna pravicově extremistická uskupení působící v České republice, proto je zaměřena pouze k vysvětlení a rozdělení základních extremistických pojmů, kdy čerpá ze zkušeností předních znalců a odborníků daného tématu.

2 Extremismus

Jak definovat extremismus, z čeho je odvozen, čím se vyznačuje? Pojem extremismus lze také vnímat i tak, že extremismus tím, že je ideologický a pro společnost nebezpečný přizpůsobivý fenomén, může svoji aktivitou narušit demokratické hodnoty a principy celé společnosti.

Extremismus se ve svém pojmu jeví neuspořádaně a neurčitě, což ovšem souvisí s vývojem pojmu samotného i jeho užitím. V minulosti se de facto za určitých podmínek pojmem extremismus označovalo úplně jiné jednání, než jaké v současnosti za extremismus označujeme my. Příčinou tohoto rozdílného vnímání stejného pojmu jsou a byly rozdílné myšlenkové směry, proto lze předpokládat, že s pojmem extremismu mohou být spjaty odlišné problémy.¹

Ve druhé polovině 20. století se začíná ve slovnících společenských věd objevovat pojem extremismus, jehož etymologický původ je mnohem starší. Vzešel z latinsko-řecké kombinace slov. Pojem „extremus“, neboli nejzazší, označoval nejvzdálenější pozici. „Extremitas mundi“ pak bylo označení regionů, které byly od středu impéria Říma, hodně vzdáleny.² Převedeno na chování a jednání lidí se tento pojem dal vnímat jako vybočující, výstřední, nebo vyhraněný postoj, ovšem toto vymezení je příliš nekonkrétní, neboť za určitých podmínek může být extremistou kdokoliv z nás.³ Toto označení bylo přeneseno i na „krajní situace“ v jiných oblastech. V italštině se označení „extremo supplizio“, používalo pro trest smrti, v angličtině obdobný výraz „extreme unctio“, pro poslední pomazání. Ve 13. století se objevují varinaty slova i ve francouzštině. V 15. století se v angličtině objevuje výraz „extremeness“ a v Německu se začalo slovo vyskytovat až v 18. století „die zwey Extrema der Herrschaft und Unabhängigkeit“. Novotvary slova pak byly pojmy „extremist“ a „extremism“, která byla rozšířena v britském politickém tisku 19. století. Od té doby se začaly vedle pojmu „radikalismus“ tyto novotvary objevovat při označování nesmiřitelných a netolerantních pozic, jakožto „bojovné pojmy“. „Sílu nejvíce napjaté situace“ tvoří řecký kořen slova

---

¹ DANICS, Š. *Extremismus a militantní demokracie. Sémantická analýza a nástin užití pojmu extremismus*. Praha, 2014, s. 9.

² MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR. Politologické vymezení politického extremismu a radikalismu a některých souvisejících pojmů*. Praha, 2003, s. 20.

„trema“, což znamená otevření, štěpení nebo zlom. Podle tohoto řecko-latinského kontextu složeného pojmu by byl extremistou každý člověk, který se vyloučil ze společnosti vzdálením se od bodu měření centrifugálním distančním procesem. Tzv. vystoupení z polis prostřednictvím „trema“, přičemž z bývalým společenstvím bojuje skrze „proti-ideologie“. Podle německých politologů Uwe Backese a Eckharda Jesseho, byl souhrnný pojem extremismu, označující politické síly na konci pravo-levého spektra zřejmě použit poprvé francouzským publicistou Maximem Leroyem v jeho studii „Les techniques nouvelles du syndicalisme“, ve které extremismu věnoval celou kapitolu a mimo jiné uvádí, že „rudí“ extremisté Leninovy strany se stejně jako „bílí“ extremisté-monarchisté, vyznačují „absolutní vírou“. V německu byla používána spíše označení „radikalismus“ a „nepřátelský stát“. V angloamerickém a západoevropském světě se začal pojem extremismus vyskytovat až od třicátých let v dílech německých emigrantů Karla Loewensteina, Theodora W. Adorna i Hannah Arendtové, ovšem bez konkrétního a bližšího vymezení. Tímto vymezením se zabýval Seymour Martin Lipset, který extremismus ve svých pracích označil za protiklad pojmu „liberal democracy“.

Pojem extremismus se tak postupně rozšířil i do evropského prostředí. V podstatě lze říci, že v anglicky mluvících zemích je pro jednání, která jsou jinde označována za extremismus, užíváno rozšířenějšího pojmu „radikalismus“, kdežto v německém akademickém prostředí byly a jsou tyto dva pojmy odlišovány.

Na přelomu 19. a 20. století se pojmy extremismus a radikalismus užívaly obecně, avšak příchodem „samotové revoluce“ začala být velmi frekventovaná. Jejich chápání bylo v souladu s chápáním pojmů v německy mluvících zemích, ovšem užití těchto výrazů v médiích je u nás i nadále velmi volné, stejně je tomu i v zahraničí.

Uwe Backes a Eckhard Jesse staví politický extremismus protikladem demokratického ústavního státu. Existuje zároveň i pojem k označení antidemokratických činností a názorů „Bestrebungen“. Pokud se někdo rozhodne jít za hranice normativních procesu, které jasně označují demokratický proces, jedná se dle Seymoura Martina Lipsate a Earla Raaba o extremismus, neboť tento má snahu zajít až ke konci ideologické stupnice. Backes dále uvádí, že v pojmu jsou obsaženy obsaženy postoje a činnosti, které jsou zaměřeny naproti základním hodnotám a pravidlům

---

³ DANICS, Š. *Extremismus. K samotnému pojmu extremismu*. Praha, 2003, s. 10.

demokratické společnosti, což jsou základní a lidská práva, politický pluralismus a institucionální struktura právního státu s rozdělením mocí. Všem extremistům jsou tak společné strukturální zvláštnosti politického myšlení, např. strach před politickou mnohostí, touha po společné jednotě, imunizace proti odporujícím faktům, přivracení se k naprosté kritice všeho současného, nárokem na přístup k poznání politicky správného a pravdivého. V neposlední řadě pak sklon k dogmatismu a nesnášenlivost všech ostatních, smýšlejících jinak. Rovněž vyhrocování většiny stanovisek.⁴

2.1 Laické pojetí extremismu

Pro přesnou definici extremismu není snadné nalézt vhodná slova, která by hodnotně vystihla, co přesně extremismus je. I přesto, že se jedná o velice frekventovaný pojem užívaný nejen politiky, ale i běžnou veřejností, nebojím se říci, že ne vždy je užíván v souladu s jeho skutečným a obsahovým významem. Laik by mohl extremismus popsat, jako nenormální, nemorální a nebezpečné jednání určité skupiny osob, páchající leckdy i trestnou činnost. Popsané jednání v naší společnosti nechceme a nemůžeme jej samozřejmě ani tolerovat. Ovšem postačí pouze tento povrchní popis extremismu, budeme schopni kvalifikovat všechna, z běžného rámce slušnosti vybočující jednání, kvalifikovat správně, nebudeme pod extremismus zařazovat i jednání, která s extremismem nemají nic společného? Domnívám se, že pro objektivní pochopení extremismu je třeba se tomuto tématu věnovat obsáhleji a zkusit vysvětlit byť jen nepatrnou část této problematiky, abychom všichni měli možnost sami bez pomoci poznat a určit, které jednání extremismem je a které není.

Pohled na extremismus i na samotného extremistu je subjektivním názorem každého z nás. Ve zkratce všichni víme, nebo aspoň tušíme, že extrémisté nesouhlasí s kompromisy, odmítají základní společenské normy, demokratické hodnoty a způsoby chování ve společnosti. Jakým způsobem napadají vše, s čím nesouhlasí, co odmítají, je dáno v první řadě jejich ideologií, také povahou členů extremistických hnutí a jejich osobním přístupem a zainteresovaností, nebojím se říci i loajalitou. K tomuto

---

⁴ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR. Politologické vymezení politického extremismu a radikalismu a některých souvisejících pojmů*. Praha, 2003, s. 20-21.

základnímu popisu extremismu lze přiřadit tři základní skupiny. Tyto od sebe lze odlišit podle způsobu prosazování svých idejí a zájmů.

První skupina se snaží dosáhnout svých zájmů menším či větším porušením zákona. Mezi tyto skupiny patří militantní ekologové, odpůrci potratů či radikálních ochránců přírody a zvířat. Než byla v roce 1995 vláda schválena zpráva MV ČR o extremismu, spadaly mezi tyto skupiny např. Greenpeace, Děti Země, Nadace Animal S:O:S. a Hnutí DUHA.

Zástupci druhé skupiny prosazují své ideje způsobem, který jim umožňují platné legislativní normy, a svých záměrů dosahují třeba volebním vítězstvím, nebo zvolením svého zástupce do politické či jinak důležité funkce.

Třetí skupina se již snaží své protizákonné ideje prosadit nelegálními a naprosto nelidskými způsoby.

V závěru základního laického exkurzu lze říci, že za extremismus můžeme obecně považovat jakýkoliv výstřední, nebo radikální postoj, prostě vybočení ze základních mezí slušnosti a společností tolerovaného chování. Ministerstvo vnitra ve své koncepční činnosti pracuje s definicí, že za pojem extremismus lze spatřovat vyhraněné a z ústavních i zákonných norem vybočující ideologické postoje, které se vyznačují prvky netolerance a útočí proti základním demokratickým a ústavním principům, tak jak je známe v českého ústavního pořádku.

K těmto základním principům mimo jiné patří:

- úcta k základním lidským právům a svobodám člověka,
- jednotný, demokratický a svrchovaný právní stát,
- svrchovanost lidu,
- vzájemná konkurence politických stran, které respektují základní demokratické principy, odmítají násilí, co by prostředek k prosazení svých cílů,
- při rozhodování většiny se bere potaz na ochranu menšiny,
- bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národního a sociálního původu, příslušnosti k národnosti nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení dodržovat svobodu a rovnost lidí v důstojnosti i právech, nezadatelná, nezcižitelná, nepromlčitelná a nezrušitelná základní práva a svobody,

Extremistické postoje se mohou změnit v aktivity, které přímo nebo z dlouhodobého hlediska působí negativně až destruktivně na stávající demokratický politicko-ekonomický systém. Lze říci, že je snaha tento „funkční“ a všemi občany „vyžadovaný a pochvalovaný“ demokratický systém nahradit systémem nefunkčním, tedy nedemokratickým, zpravidla totalitním, nebo autoritářským, případně diktaturou nebo anarchií. Protidemokratické aktivity na území České republiky řeší Bezpečnostní informační služba v souladu s § 5 písm. a) zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách ČR.

Vychází se z jednotného pojetí extremismu, který je zpravidla podhoubím nezákonných a protiprávních aktivit zaměřených proti ústavnímu zřízení a jím chráněným hodnotám. Dle MV ČR extremismus používá většinou nástroje typu, historický revizionismus, sociální demagogii, aktivismus a podporu verbálního až fyzického násilí vůči oponentům i prioritně určeným sociálním skupinám. V neposlední řadě pak i konspirativní teorie. Rovněž uvádí, že světová politologická literatura rozlišuje extremismus levicový, pravicový, také náboženský, ekologický a národnostní.

Údajně se poslední tři formy extremismu v České republice vyskytují pouze ojediněle, proto je výklad MV ČR zaměřen hlavně na extremisty pravicové, kteří využívají svoji nacionální, rasovou a etnickou zášť a na levicové extremisty. Pravicoví extremisté sympatizují s historickým fašismem nebo nacismem, kdežto levicoví jsou obdařeni záští sociální, třídní, anti-kulturní, přičemž sympatizují s historickým komunismem nebo anarchismem.⁵

2.2 Odborné pojetí extremismu

V padesátých a šedesátých letech 20. století byl extremismus popisován jako opak liberální demokracie a pluralismu. Samotný politický extremismus je naprostým opakem ve vztahu k demokracii. Jsou to dva naprosto odlišné pojmy a nikdy nebudou v souladu, nýbrž a jen v rozporu.⁶

---

⁵ *Co je extremismus [online]. 2016 [cit. 10. března 2016]. Dostupný z www: <<http://www.policie.cz/clanek/prevence-informace-o-extremismu-co-je-extremismus.aspx>>.*

⁶ DANICS, Š. *Extremismus a militantní demokracie. Pojetí extremismu v rámci teorie extremismu.* Praha, 2014, s. 11.

„Mezi představitele teorie extremismu, která se formulovala v průběhu druhé poloviny dvacátého století v Německu, patří především Uwe Backes a Eckhard Jesse, kteří jsou zároveň hlavními editory významné edice *Extremismus & Demokratie*, která vychází každoročně od roku 1989. V rámci teorie extremismu je zkoumána fenomenologie (učení o vědomí). Etiologie (nauka o původu) a formulovaná terapie (postup vůči extremismu. Uwe Backes do fenomenologie extremismu řadí:“⁷

- extremistické doktríny – obsah, způsob působení a struktura;
- extremistické organizace – jejich forma, členství, funkčnost, výstavba a účel;
- extremisty – jejich původ, postoje, vazby, vliv a vývoj;
- extremisty a politický systém – způsoby získání vlivu, strategie nabytí a udržení moci, vztah prostředků a cílů, interakce;
- mezinárodní extremismus – formy získávání vlivu, vztah prostředků a cílů, a strategie nabytí a udržení moci.

Při etiologii extremismu jsou studovány:

- jednotlivé a sociálně-psychologické poučky - neurotické osobnosti, nadhodnocené ideje, autoritativní charakter;
- sociologické formule – sociální deviace, strádání, změna hodnot, statusová nestálost;
- politologické teorémy – interakcionismus, extremistická kariéra, totalitní ideologie a mobilizace davů.

Teorie vůči extremismu zahrnuje:

---

⁷ DANICS, Š. *Extremismus a militantní demokracie. Pojetí extremismu v rámci teorie extremismu*. Praha, 2014, s. 11.

- boj proti příčině extremistických projevů na základě sociálně-pedagogických, státoprávních, sociálně-psychologických i politologicko-filosofických konceptů;
- odstranění extremistických projevů skrze ústavně-právní, trestně-právní nástroje a administrativní opatření;
- formulace ideově-politických zásad anti-extremistické politiky demokratického státu.⁸

Teorii extremismu lze popsat jako ucelené zkoumání a pojetí protidemokratických jevů, které jsou za určitých podmínek označovány za extremismus, přičemž jsou vyhledávány jejich společné znaky, příčinné souvislosti i zákonitosti vývoje. Teorie extremismu je vystavena silné kritice, neboť její přesné vymezování bylo postupné, avšak ani dnes ještě stále není dokončena. Názory stoupců této teorie se v mnoha ohledech liší a shodu není nelze stanovit ani v základních pojmech, se kterými teorie extremismu pracuje.⁹

2.3 Vymezení extremismu

V první řadě je třeba vysvětlit, co extremismus vlastně je. Extremismus je v současnosti členitý fenomén, zpravidla vyvolaný mnoha různými příčinami a to buď sociálního, ideologického, náboženského, etnického, ekonomického nebo ekologického rázu, případně i sloučením několika z uvedených příčin.

Jelikož extremisté věří ve svoji pravdu, jsou ochotni prosazovat ji téměř všemi prostředky a to nejen legálními a nelegálními, ale i za užití násilí, kdy vyhrocují sociální napětí a konfrontují se tak se státní mocí, mohou tímto organizovaným a záměrným působením vyvolat politickou krizi, jež má za cíl rozrušit a znevážit státní moc, což jim

---

⁸ DANICS, Š. *Extremismus a militantní demokracie. Pojetí extremismu v rámci teorie extremismu*. Praha, 2014, s. 11.

⁹ DANICS, Š. *Extremismus a militantní demokracie. Pojetí extremismu v rámci teorie extremismu*. Praha, 2014, s. 11.

následně umožní úspěšné prosazení jejich mocensko-politických cílů.¹⁰

Při snaze o popis extremismu se můžeme setkat s rozdílnou terminologií, díky čemuž se extremismus hůře vymezuje a diferencuje od pojmů např. Radikalismus, ultralevice, ultrapravice, krajní pravice, krajní levice, autoritářství, fundamentalismus, islamismus, populismus, terorismus a antisystémovost. V obecné rovině se pak od sebe nesnáze poznávají extremisté a radikálové, což je příčinou toho, že extremismus je zpravidla označován pojmem radikalismus, jež má na rozdíl od extremismu tradici politického myšlení i rozsáhlejší užití a význam.¹¹

V rovině sociologické a kriminologické lze extremismus popsat jako soubor určitých sociálně-patologických jevů prováděných zpravidla organizovanými skupinami osob a přívrženci těchto skupin, přičemž výrazně odmítají základní demokratické normy, morální hodnoty a způsob života uznávaný ve stávající společnosti. Z policejního hlediska jsou za extremismus považovány verbální, násilné, grafické či jiné aktivity skupin či jednotlivců, které viditelně vybočují ze zavedných a uznávaných pravidel společnosti, k tomu za podpory nenášenlivosti, netolerantnosti a odmítavého postoje vůči kompromisům, útočící tak suverenitu a demokratický princip státu, zdraví a majetek, nebo dokonce život.¹²

Proto je extremismus jako takový jen velmi těžce ustanovitelný a obecně se setkáváme s velkým počtem výkladových pojmů, kdy tyto se ne vždy přesně shodují především v samotné charakteristice extremismu, místo než v popisu, co extremismus vlastně je.

2.1.1 Akademický pojem extremismu

Výklad podle akademického pojmu spočívá v tom, že „*extremismus je primárně definován a užíván v rámci společensko-vědních disciplín, kde je kladen důraz na interdisciplinární přístup k tomuto mnohovrstevnému fenoménu. Hovoří se dokonce o konstituování specifické sociálně-vědní disciplíny, která by jako „hraniční“ vědní obor*

---

¹⁰ DANICS, Š. *Extremismus. Extremismus jako potenciální příčina vzniku krizové situace*. Praha, 2003, s. 9.

¹¹ DANICS, Š. *Extremismus a militantní demokracie. Extremismus a konkurující pojmy*. Praha, 2014, s. 9.

¹² NSZ Brno. JUDr. Karel Šabata. *Metodický materiál Extremismus SL 54/2006. Vymezení základních pojmů. Extremismus*. Brno, 2009, s. 7.

zkoumala komplexně a výhradně extremismus. Největší pozornost je mu zatím věnována v současné **politologii**, která vnímá extrém jako krajní odchylku od zavedených společensko-politických norem.¹³

Ačkoliv se to může zdát jakkoliv nemožné, reaguje tento společenský problém v kontextu ekonomického, politického a sociálního stavu určité země, díky čemuž se de facto vyvíjí a v důsledku těchto vlivů i vniká. Občas je proto extremismus vnímán, co by výsledek demokracie, respektive protikladem demokracie. Proto je evidentní, že je extremistické smýšlení i následné jednání v politologii spjato s protikladem vůči celému zavedenému politickému systému. Jedinečnost extremistických skupin obnáší, že adekvátně kombinují užití zákonných norem i nelegálních praktik včetně násilí.¹⁴ Extremismus pak užitím těchto forem překračuje onu pomyslnou hranici tolerovaného jednání, neboť jejich postoje, aktivity a jednání, přímo usilují o ohrožení či zničení demokratického zřízení, napadání zákony garantovaných lidských práv, ústavního zřízení a samotné svobody.

2.1.2 Bojový pojem extremismu

Bojový pojem extremismu užívaný v politice i médiích slouží ke ztrátě důvěry protivníka, přičemž jeho užití je většinou odvislé od samotného vnímání sledujícími subjekty, díky čemuž má nejasný význam i obsah. Mnoho politických výstředností může být označováno za extrémní, aniž by byl věcně ohodnocen stupeň jejich nebezpečnosti pro společnost. Pokud by vláda zakázala politické strany, které ze svého pohledu vnímá jako politicky netolerovatelné, lecky mylně označovány za extrémní, mohla by tento pojem zneužít k mocensko-politickým cílům. V politickém boji by se tak vedoucí politické síly zbavily svých protivníků bez absolvování klasického rovnocenného politického soupeření v rámci demokratických zvyklostí. Pojem bojového extremismu je obtěžkán nejenom značným přeceňováním, ale i politicko-mocenskou účelovostí, tedy zápornými vlastnostmi.¹⁵ „*To je umocněno i tím, že v praktické politice*

---

¹³ DANICS, Š. *Extremismus. Akademický pojem*. Praha, 2003, s. 11.

¹⁴ DANICS, Š. *Extremismus. Akademický pojem*. Praha, 2003, s. 11.

¹⁵ DANICS, Š. *Extremismus. Bojový pojem*. Praha, 2003, s. 12-13.

a v mediální oblasti převažuje atraktivnost na úkor objektivnosti, což platí zejména pro média. Tato situace potom deformuje vnímání extremismu v běžném jazyce, kde je užíván spíše jako negativní nálepka než věcné ohodnocení určitého krajního způsobu uvažování a jednání v politice.“¹⁶ Politický extremismus představuje největší riziko, neboť vystupuje proti základům demokratického zřízení, čímž může i vyvolat politickou krizi.¹⁷ Odborníky je politický extremismus spojován s akceptováním násilí, což pak má úzkou vazbu na politický terorismus, přičemž tyto pojmy nelze vzájemně provazovat. Jde totiž o to, že extremismus a radikalismus se vztahují k ideově-programovým aspektům, na které působí, kdežto terorismus je vázán na strategii a metody prosazování.

Když Backes a Jesse uvádějí, že terorismus je určitou formou politického extremismu, který je zaměřen na likvidaci demokratického zřízení skrze užití masivních násilných aktů, tak potom se hranice mezi neteroristickou militantností a teroristickými akcemi jeví značně nepřehledná. Terorismus je zpravidla určován podle intenzity a četnosti teroristických útoků, jejich nebezpečností a hlavně jejich publicitou. Stejně tak je diskutabilní názor, že terorismus je nejkrajnější formou extremismu. Tento názor je akceptovatelný pouze z hlediska teoretického pojetí bezpečnostní politiky a bezpečnostních rizik, avšak stále není zřejmá vzájemná souvztažnost mezi hlášením antidemokratických názorů a uskutečňováním teroristických útoků.

Postoj veřejnosti je tak díky debatám o terorismu upraven k jedné kategorii extrémního násilí-terorismu, tak i k politicky motivovanému násilí a extremismu celkově. Došlo k tomu, že veřejnost vnímá politické násilí, tedy akceptování násilných metod politického zápasu včetně terorismu, jako nedemokratické a protidemokratické, přičemž se má jednat o klíčový znak extremismu. Část populace spojuje projevy extremismu s politicky motivovaným násilím a jejich nositele pokládají za pachatele či spoluautory bezohledných násilných činů, nebo rovnou za teroristy. V této perspektivě se prototypem extremistické formace stala tajná teroristická organizace a terorismus logickým vyústěním antisystémové orientace. V prostředí, kde takové představy převládaly je a bylo vždy velmi obtížné rozvíjet otevřené diskuse o projevech radikální opozice a protirežimního protestu, o jejich příčinách, sovislostech, dlouhodobých

---

¹⁶ DANICS, Š. *Extremismus. Bojový pojem*. Praha, 2003, s. 13.

¹⁷ DANICS, Š. *Extremismus, „Sběrný“ či úřední pojem*. Praha, 2003, s. 14.

důsledcích, toleranci nebo potlačování.¹⁸

2.1.3 Sběrný „úřední“ pojem extremismu

V řadě evropských zemí není extremismu právně definován, neboť právní vědy nemají za cíl zkoumat pomyslnou hranici „normálního“ a „extrémního“ jednání, nýbrž jasně vymežit, které jednání je a které není dovoleno. Pojem extremismus zavedený v Evropské unii není právním pojmem, nýbrž úředním, sloužícím ke škatulkování všech forem jednání, která jsou zaměřena proti ústavnímu pořádku a demokracii, což vede ke zveličování samotného pojmu, pod který se zahrnují i nepolitické extrémní projevy v době ekologických hnutí, náboženských sekt, hooligans, squatterů, graffiti apod.

3 Typologie extremismu

Již byla popsána velká řada druhů extremismu, bez toho, aniž by byly, od sebe nějak detailně odlišovány. Toto bohužel vede k neurčitému vymezení pojmu extremismus, což je pojem sám o sobě dosti nespecifický.

Vzhledem k tomu, že společnost není schopna přesně definovat význam pojmu extremismus, bude vhodné jej blíže vysvětlit, rozdělit. Tímto by mělo být pak všem jasné, jaké směry a varianty extremismu existují, jak se od sebe odlišují, případně jak se navzájem překrývají. Díky tomu pak bude snazší jakýkoliv extrémistický projev do určité skupiny zařadit, zkoumat jej a hodnotit.¹⁹

Extremismus lze rozdělit na extremismus národnostní, náboženský, politický, etnický, ekologický apod., ovšem základní směry extremismu jsou pravicový a levicový extremismus. Později se budeme věnovat pouze pravicovému extremismu, ovšem nyní je třeba typologii extremismu více doplnit.

Podle Uwe Backese existuje rozdělení pravice-levice, již od doby Velké francouzské revoluce. Čím se od sebe tyto směry liší, je rozdílný vztah k principu

---

¹⁸ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR. Politologické vymezení politického extremismu a radikalismu a některých souvisejících pojmů. Teoretické a metodologické aspekty.* Praha, 2003, s. 24.

¹⁹ DANICS, Š. *Extremismus a militantní demokracie. Typologie extremismu.* Praha 2014, s. 15.

rovnosti. Jelikož levice i pravice prošla svým vývojem, nejsou rozdíly mezi nimi velmi výrazné, ovšem jejich protiklady působí podle Uwe Backese jasně.²⁰ *Pravicový extremismus je obranně anti-individualistický, neguje základní demokratický axiom fundamentální lidské rovnosti a je zaměřený proti liberálům a demokratickým silám a produktu jejich vývoje – demokratickému ústavnímu státu. Na místo principu stejných politických práv pro všechny by měl nastoupit politický řád, který by institucionalizoval fundamentální nerovnost lidí zakládající se na původu, výkonu, národnosti, etnické nebo rasové příslušnosti.*²¹

Pojmem pravicový extremismus se dnes mylně označuje krajní pravice, nacionalisté, fašisté, neofašisté, ovšem je nutno podotknout, že pravicový extremismus ve svém pojmu skrývá řadu ideologií, skupin a jejich názorů, kdy tyto se od sebe navzájem liší, ve svých názorech si odporují, přičemž samotní členové se k sobě nehlásí. Také se odvrací o stěžejních ideologiích, ze kterých ta či ona skupina čerpá a ze kterých vychází, což by měly být jako hlavní nacismus a fašismus, ale samozřejmě i další.

Na rozdíl od levicového extremismu, členové toho pravicového nemalou měrou poukazují na nerovnost mezi lidmi. Jak již bylo zmíněno výše, je pravicový extremismus ideologií, jež nesouhlasí s demokratickými principy a to i včetně garantovaných lidských práv. Samotné vnímání jejich principu rovnosti, se odvíjí od vyššího hodnocení své vlastní rasy a svého etnika. Lze se tedy domnívat, že zde panuje určitá, byť nepatrná spojitost s extremismem etnickým a rasovým.

Podle Uwe Backese je za základ pravicového extremismu v západních demokraciích považován antidemokratický konzervatismus, do kterého se řadí monarchismus, fašismus, xenofobie, rasismus a nacionalismus, jež se člení na kulturní společenství, světonázorové společenství, rasové společenství. Taktéž i etnocentrismus (*Etnocentrismus – názor, že kultura vlastní skupiny je nadřazena kultuře jiných skupin. Toto přesvědčení může být vědomé i nevědomé, a často bývá spojováno s tendencí neuvědomovat si předpojatost v tom obsaženou*), etnopluralismus (*Etnopluralismus – je teoretický koncept tak zvané Nové pravice. Je daleko hůře vyvratitelný. Vykazuje se novým rasistickým zdůvodněním. Trvá na tom, že se národy vyznačují nezaměnitelnými*

---

²⁰ DANICS, Š. *Extremismus a militantní demokracie. Typologie extremismu*. Praha 2014, s. 15.

²¹ DANICS, Š. *Extremismus a militantní demokracie. Typologie extremismu*. Praha 2014, s. 15.

kulturními identitami, které je mají chránit před cizími vlivy. Proto národy musejí být od sebe přísně odděleny), populismus (Populismus – je styl politiky, který usiluje o získání široké základny voličů údajnou ochranou zájmů prostých lidí proti různým ohrožením a prosazováním témat vzbuzujících emocionální reakce veřejnost) a separatismus (Separatismus – je snahou nebo tendencí vedoucí k oddělení a osamostatnění např. určitého území, ale může se týkat i náboženského přesvědčení, uměleckého či filosofického směru)²² monoteismus (jinak taky jednobožství, které je základním prvkem tauhidu, je forma náboženství, jehož stoupenci uctívají pouze jediného Boha. Odmítají četnost božských bytostí a případnou hierarchii, která je typická pro polyteistická náboženství. Stojí proti nim v aktivní opozici (fundamentalismus). Mezi nejznamnější monoteistická náboženství lze zahrnout židovství, křesťanství, islám a vaišnavismus-hlavní proud hinduismu).

4 Teorie rasy

Pojem „rasa“ je arabského původu, respektive je odvozen od arabského „ras“ jež původně znamenalo počátek, původ, ale také hlavu. Nejprve zřejmě pronikl do španělštiny a portugalštiny „Raza“, poté do francouzštiny „La race“. Pak se dostal do angličtiny „Race“ a němčiny „Die Rasse“, odkud byl v 19. století převzat i do češtiny.

Český jazyk znal v minulosti kromě pojmu „rasa“ také pojem „plemeno“. Tento pojem je dnes však považován za zcela překonaný a naprosto nepřijatelný v případě, pokud se jedná o člověka.

Už i afro-americký historik a spisovatel William Edward Burghardt Du Bois tušil, že barva pleti bude ve 20. století mít stále větší a větší vliv na osudy lidí. Za nejnebezpečnější mýtus člověka považoval koncepci rasy americký antropolog Ashley Montagu. Collete Guillaumin, francouzská socioložka napsala *“idea rasy je dnes v našem světě jednou z nejvíce si odporujících a agresivních idejí”*. Britský historik Eric Hobsbawn považuje rasu za ústřední pojem společenských věd 19. století a podle amerického sociologa Martina N. Margera je rasa jednou z nejvíce nepochopených, nesprávně používaných a nebezpečných pojetí současnosti. Rovněž není od věci i tvrzení

---

²² DANICS, Š. *Extremismus a militantní demokracie. Typologie extremismu*. Praha 2014, s. 15.

amerického politologa Charlese Murraye o tom, že se rasa stala tématem, ze kterého se celý západní svět pomátl a lidé o něm přestali přemýšlet.

Většina těchto úvah a tvření pochází z minulého století, proto je na místě si odpovědět, jak si rasa stojí na počátku našeho století. Je jednání lidí vůči druhým podmíněno barvou jejich pleti, resp. antropologickými odlišnostmi? Má rovnost příležitosti spojitost s rasou jedince? Přibývá nebo naopak ubývá rasových předsudků? Má každý z nás svou vlastní rasu a jak je to s rasovou čistotou a ochranou rasové entity, na které si lidé s rasistickými postoji tak zakládají? ²³

Budeme-li se držet tvrzení, že otázky rasy jsou spojeny s morálními a politickými záležitostmi naší doby, nebudeme s odpovědmi příliš spokojeni. Pokusím se proto teorii rasy aspoň základním způsobem vysvětlit, aby bylo možno se snáze orientovat v postojích přívrženců určitých extremistických skupin.

Během zámořských objevů, expanzí, vykořisťování a kolonizací, kterými se Evropané jali objevovat svět, byl ovlivněn vývoj části světa i mnoha různých kultur, čímž se vytvořily předpoklady pro konfliktní etnické vztahy, jak je známe i dnes. Evropané byli totiž nuceni poznat, že existují lidská společenství a kultury, o kterých neměli dříve ani tušení. Jelikož na tuto skutečnost nebyli připraveni, chovali se způsobem, který lze označit za etnocentrismus. Pro vyrovnání se s kulturním šokem, si Evropané vytvořili soubor pojmů, které odpovídaly sociálním zkušenostem a historickému poznání. V tomto období započal svou nidy nekončící pouť pojem rasa. Sice není počátek užívání tohoto pojmu důkladně a obsáhle historií doložen, podstatou však je, že v době jeho vzniku nikdo nepočítal s tím, že pojem rasa vyvolá nespočet výkladových sporů a stane se i nástrojem rasistické politiky.

Lidstvo, podobně jako ostatní tvorstvo, vykazuje zjevnou různorodost ve své jednotě. Každý z nás se od všech ostatních odlišuje a má vůči té či oné populaci, respektive k definovanému okruhu populace blíže či naopak dále, což nám umožňuje bližší klasifikaci a zařazení se do systému ras.

Samotný vznik pojmu rasa má spojitost s klasifikací člověka na základě vnímané odlišnosti. Je celkem logické, že Evropana na jiné kultuře v první řadě zaujaly znaky, které v něm vyvolaly i pocit jisté kurióznosti, obav či nejistoty. K těmto reakcím

---

²³ KAMÍN, T., MACHALOVÁ, T. *Kritika rasy a rasismu*. Brno 2003, s. 10-11.

Evropanů bezpochyby vedla jejich setkání např. s Afričany či jinými exotickými kulturami. Nelze se proto divit, že si zpočátku k dosud neznámému etniku udržovali odstup, což ostatně platí i z pohledů Afričanů na Evropany.

Slovo rasa ve svém obecném principu označuje populace odlišného původu, ovšem význam slova se značně liší, např. v angličtině nabyt od středověku téměř deset odlišných významů.

Původně se mělo za to, že termín rasa pochází patrně z italštiny nebo latiny, avšak britský autor H. W. Fowler byl přesvědčen, že termín rasa v latině základ nemá, což bylo částečně potvrzeno zoologem Cedrigem Doverem, který proklamoval, že jeho základ je v arabštině, odkud se údajně postupně rozšířil do dalšího jazyku, a to španělštiny a následně o něco později i do angličtiny.²⁴

Od 16. století se termín rasa odkazoval na spojení se zvířaty, tedy ve významu biologickém a jen velmi zřídka na souvislost s lidmi. V angličtině mimo jiné odkazoval na charakteristiky nebo společné kvality určité části populace. Jak John Bunyan mluvil o „rase svatých“, Shakespeare pro změnu spojil rasu s ideou vrozené povahy nebo temperamentu individua. Další spisovatelé zase měli rasou na mysli určitou skupinu lidí a mluvili o „rase“ biskupů či „rase“ žen. Někteří přírodovědci měli snahu zařadit skupiny lidí do určitých kategorií, čímž se pojem rasa stal synonymem pojmu druh.

Postupem času se v angličtině pojem rasa ustálil v souvislosti s charakteristikou lidských skupin a byl užíván pro synonymum slov lidé, národ, druh, typ, rod, původ atd.

Být příslušníkem té či oné rasy znamenalo být na určité duchovní úrovni, mít osvojeny různé morální a společenské zvyklosti či vykazovat konkrétní fyzické znaky. Jelikož pojem rasa odkazoval na vrozenost, zděděný původ a vlastnosti, které byly de facto získány narozením, nebylo a není možné, stát se příslušníkem té či oné rasy na základě svého rozhodnutí a vstoupit do ní či vystoupit jako např. z politické strany. Ve spojení s rasou biologickou, kde se jedná o živý organismus, bylo chápání pojmu založeno na komplexním duchovním a emocionálním stavu.

V češtině byl pojem rasa synonymem pro plemeno a v určité formě se s tímto pojetím setkáváme i dnes, což však není příliš šťastně zvolený termín, neboť označuje „umělou linii“, tedy jedince vzniklé umělým nebo řízeným křížením, jak jej známe

---

²⁴ KAMÍN, T., MACHALOVÁ, T. *Kritika rasy a rasismu. Etymologie slova rasa*. Brno 2003, s. 12.

např. z rozmnožování domácích zvířat, kde jsou k sobě zvířata vybírána podle požadovaných kritérií. U člověka se však jedná o diskutabilní problém, neboť jedinec má zpravidla svobodnou volbu výběru, nejedná-li se o domluvené partnerství, což je zvykem některých kultur. Bohužel je zvykem původní význam slova rasa zaměňovat v běžném užívání, čímž zpravidla získává zcela odlišný význam.

Postupem času docházeli badatelé a vědci k tomu, že rozdíl mezi rasami je zcela evidentní a že v pohledu na vyspělost různých ras a jejich fyzických proporcí lze konstatovat, že rasy jsou zcela jistě rozdílné. Studium ras se zabývá etnická antropologie, jež představuje jedno z nejstarších odvětví antropologie, tedy „vědy o člověku“. Etnická antropologie je disciplínou, která se zabývá otázkou lidských ras, jejich studiem, řešením či výzkumem jejich původu, vývoje, zvláštností, ale také klasifikací ras či přesněji antropologických typů a jejich rozšířením v průběhu historie člověka. Tuto otázku lidských ras pak řeší v biologické rovině.

Postupně jak se pojem rasa rozvíjel, zmizel rozdíl mezi jeho lidovým významem a slovem etnikum, které ve skutečnosti poukazuje na kulturní rozdíly mezi lidskými skupinami. Podobným způsobem je koncept rasa užíván mluví-li se o náboženství, národu anebo národnosti. V běžné angličtině se termíny národ, rasa, stát, země navzájem zaměňují. Patrně to souvisí s tím, že v 19. století byl termín rasa velmi nepřesně a volně definován. Obecně se mělo za to, že lidé odlišného občanství, ale podobného vzhledu tvoří odlišné rasy. Rovněž byli za rasu považováni lidé, kteří mluvili podobnými jazyky. Odtud pak vzniklo nesprávné a v dnešní době stále užívané označení indoevropská rasa. Taktéž za koloniální nadvlády nad Novým Zélandem se hovořilo o rase Maorů, či v neposlední řadě během II. světové války o rase židovské, britské, italské, árijské, slovanské, cikánské apod.

S termínem cikánská rasa se však setkáváme i v současnosti, přičemž v romštině lze nalézt alespoň jedno vodítko k etnickému původu, spočívající v nejrozšířenějším označení, které Cikáni používají pro příslušníky své rasy. Angus Fraser například napsal, že pokud občas mluvíme nebo píšeme o lidstvu jako celku, lze se setkat s termínem „lidská rasa“.²⁵

---

²⁵ KAMÍN, T., MACHALOVÁ, T. *Kritika rasy a rasismu. Etymologie slova rasa*. Brno 2003, s. 14-15.

Vývojem lidské rasy, jejím studováním i upravováním se během druhé světové války zabývali nacisté v rámci studia Eugeniky. (*Eugenika je sociálně-filosofický směr zaměřený na studium metod, které povedou k dosažení co nejlepšího genetického fondu člověka. Pojem eugenika byl poprvé použit v roce 1883 Darwinovým bratrancem, britským matematikem a vědcem Francisem Galtonem*).

V pojetí Galtona se za pozitivní eugenikou skrývala snaha o rozšíření žádaných znaků v populaci. Negativní eugenikou se myslelo úsilí o vymýcení nežádoucích znaků z populace. Eugenika v doslovném překladu znamená „kvalitní pěstění“. Galton byl přesvědčen, že přirozené schopnosti jsou dědičné, a proto prosazoval, aby talentovaní lidé dostávali osvědčení o rasové způsobilosti, což jim umožňovalo časně založení rodiny již v mladém věku a početí mnoha dětí.

V roce 1904 založil Galon Národní eugenickou laboratoř a vzápětí i Společnost pro eugenickou osvětu, která si mimo jiné kladla za cíl sterilizaci duševně nemocných a nezuživých osob. Obdobné instituce se porůznu objevovali i v USA, kde výzkum prováděla Dokumentační kancelář pro eugeniku za finanční podpory nadací Carnegieho a Rockefellera.

V nacistickém Německu praktickým šlechtěním a vychováváním nadčlověka zúkolovali domovy Lebensborn, kde rasově čisté Němky v klidu a přepychu rodily své potomky počaté s těmi, kteří podle nacistické ideologie představovali nordiky a bylo jim vystaveno osvědčení o rasové způsobilosti.

Nejznámějším autorem zabývajícím se dědičností a přežitím silnějšího druhu je bezpochyby Charles R. Darwin, který již v roce 1859 vydal dílo „O původu druhů“, kde se mimo jiné pojednává o tom, že přežít a udržet se dokázaly vždy jen ty druhy, které se zuřivě bránily druhům konkurenčním. Jednu z hlavních rolí v tom představovalo intenzivní rozmnožování ústící do prudkého nárůstu populace. Darwin svou teorii dále rozpracoval v knize „Původ člověka“. Samozřejmě nebyl to pouze Darwin, kdo se zabýval dědičností, ale také francouzský hrabě Artur de Gobineau, který již v roce 1855 tvrdil, že hlavní hybnou silou v dějinách lidstva nebyly vlivy prostředí, ale zděděné rasové charakteristiky. Bílá árijská rasa byla podle něj nadřazena nad ostatní. Podle Gobineaua monopol na tvůrčí síly náleží jen rase bílé. Pohrdá Slovary a masu německého národa prohlašuje za negermánskou. Jeho sympatie patřily Anglosasům a Skandinávcům. Další osobností v rasovém bádání byl Vacher de Lapouge, rovněž

hovořící o árijské nadřazenosti. Podle Lapougea je člověk vrácen do velké živočišné říše, kde je podřízen jejímu nejdůležitějšímu zákonu, zákonu síly a přežití. Každý člověk je příbuzný s ostatními lidmi i se všemi žijícími tvory. Neexistují tedy žádná lidská práva větší než práva pásovce. Jakmile člověk ztratí přednostní právo být tvorem sám o sobě, stvořeným k obrazu božímu, nemá již více práv, než každý jiný savec. Sama myšlenka spravedlnosti je podvod, neboť neexistuje nic než násilí.

Ohledně pojmu rasa by bylo chybou nezmínit velkého germanofila, přítele císaře Viléma Houstona, Stewarta Chamberlaina, který tvrdil, že ke zrodu nové rasy nemusí vždy dojít pouze pokrevními vztahy. Zrod nové rasy viděl jako souznění duší spřízněných duší spojených v dějinném okamžiku času. Taková rasa se může zrodit, když duch dějinného osudu světa způsobí promíšení národů, které sdílejí podobné povahy a způsoby myšlení, i kdyby jejich fyzické charakteristiky měli k podobnosti daleko. Chamberlain zdůrazňoval, že zrod rasy musí probíhat jak v rámci určité historické události, tak i vyššího duchovního ideálu.

Samotným studiem vývoje rasy, jejími pozicemi i historií se věnovala spousta lidí, z nichž stojí za zmínku alespoň Friedrich Nietzsche, Helena Petrovna Blavatská či Guido von Lista.

Rasa dříve pro biology znamenala jednotku nižší než druh, přesněji poddruh žijících organismů, které díky své izolovanosti získaly odlišnou charakteristiku, ovšem neztratily schopnost se dále křížit s jinými poddruhy stejného typu. Fyzická antropologie rozděluje lidskou populaci do několika skupin podle tělesných charakteristik. Tyto skupiny určené zpravidla na základě barvy pleti se nesprávně označují za rasy.

Lidská populace je podle fyzické antropologie členěna na několik kategorií založených na tělesných vlastnostech, přičemž se tyto kategorie založené na základě barvy pleti, nesprávně označují jako "rasy". Francouzský badatel Francois Bernier poprvé použil termín rasa při klasifikaci lidí a jednalo se o skupiny lidí s podobnými fyziologickými a somatickými vlastnostmi, kdy tyto se pak ještě dědí. Později však antropologové za rasu označovali geneticky izolované skupiny osob, které byly charakterizované vysokým počtem příbuzenských sňatků, které způsobily výskyt určité skupiny genů. Měli za to, že tento výskyt může za existenci dědičných tělesných prvků, které od sebe jednotlivé skupiny lidí odlišovaly.

Antropolog Earnest A. Hooton označil „rasou“ velikou skupinu lidstva, jehož členové, byť se individuálně liší, jsou jako skupina charakterizováni určitou kombinací nepřizpůsobivých metrických i morfologických rysů, vyplývajících ze společného původu. Pro H. Valloisa je rasou skupina lidí se společnými dědičnými tělesnými znaky. Vojtěch Fetter klasifikuje „rasu“, jako místně ohraničenou skupinu lidí s podobnými dědičnými tělesnými vlastnostmi. Ernst Mayr vnímá „rasy“, jakožto navzájem se nekřížící populace, lišící se v biologických vlastnostech, zřídka i v morfologii. Vymezení „rasy“, podle A. M. Bruesové, spočívá v principu, že jeden druh se od druhého liší frekvencí, během níž se určité dědičné rysy objeví mezi jeho členy. Bohumil Gheist „rasou“ označuje skupinu lidí se společnými či podobnými fyzickými znaky, mez které patří tvar lebky nosu, barva očí, pleti, výška, nebo i krevní skupina. Tomáš Dacík přišel s definicí, že „rasa“ je biologická entita a biologická forma existence druhu. Nebo i definice lidské „rasy“ jak ji popsal Josef Wolf, že skupina lidí s podobnými tělesnými vlastnostmi, které se utvořily během historického vývoje lidstva, je právě „rasou“.

Kolik přesně rozlišujeme ras? Jsou jen čtyři, jak je rozdělil F. Bernier (*Evropané a západní Asiaté, Afričané, východní Asiaté a Laponci*), kdy využil sedm znaků a to barvu pleti, barvu vlasů, tvar obličeje, nosu, oční štěrby, typ vlasů a výšku těla, nebo je jich hned pět, jak je stanovil J. F. Blumenbach, ač při jejich rozdělení využíval také barvu pleti, barvu vlasů a jejich typ? Odpověď není jednoznačná a názorů na „rasu“ i jejího rozdělení je mnoho. Vesměs však jedněmi z hlavních kritérií pro rozdělení lidí do ras, byly barva jejich kůže, tvar a barva vlasů, očí, typ postavy apod.

Podle typů vlasů rozdělil lidstvo i F. Müller a to na 12 ras, podle barvy pleti A. de Quatrefages na tři hlavní (*bílá, žlutá a černá*) a devět vedlejších. Ač jsou tací badatelé, co stanovili dvě rasy jako Franz Boas, tak jsou i další, kteří jich stanovili poměrně mnoho. Pro příklad si uveďme třeba Staley Garma, který podle oblastí, kde lidé žili, rozlišoval devět geografických lidských ras.²⁶

Samuel G. Morton, který za svůj život nahromadil více než tisíc lidských lebek, na kterých dokazoval, že nejvyšší inteligence dosahuje bílá „rasa“, nejmenší pak černá. Indiáni zůstali někde mezi. Ovšem ani bílá rasa nebyla zcela homogenní, na jejím

---

²⁶ KAMÍN, T., MACHALOVÁ, T. *Kritika rasy a rasismu. Antropologické definice „rasy“*. Brno 2003, s. 16-17.

vrcholu stáli Západoevropané a na spod byli Židé. Vytvořil teorii s třiceti dvěma druhy ras, kdežto Crawford šedesát a Giddon dokonce stop padesát. V případě Mortona se však nejednalo o vědecký výzkum, nýbrž o podvod, který dosáhl po jeho smrti uznání, neboť tento názor chtěla americká veřejnost tehdejší doby slyšet. Princip Mortonova výzkumu spočíval v tom, že nehledal pravdu, ale hledal to, co najít chtěl. Proto pro velikost mozkovny Angličanů užil mužských lebek, kdežto pro africké Hotentoty vycházel z lebek ženských. Pro indiány pak jen lebky Inků, která je zpravidla vždy menší. Indy Morton vynechal úplně, aby mu nekazili průměr bílé „rasy“. Po smrti se tak Morton těšil velkému uznání neboť, jak v nekrologu psaly noviny Charleston Medical Journal, „my z Jihu ho pokládáme za našeho dobrodince, neboť nám výrazně přispěl podporou, že dal černochoy na jejich pravé místo, jakožto méněcennou rasu“. Tento názor se bohužel v myslích lidí udržel až do dvacátého století i přesto, že byl Mortenův výzkum později rozporován a na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let 20. století jej paleontolog S. Gould nazval Mortena pravým jménem a to „podvodník“. Mortonovy tabulky objemu lidských lebek byly během devatenáctého století předkládány jako nevyvratitelná data o duševní hodnotě lidských ras, ač Mortonova data žádné podstatné rozdíly mezi rasami neodkryvaly.²⁷

T. G. Masaryk psal o názoru, že se lidstvo dělí na plemena indoevropské, mongolské atd., přičemž věda stanovila pouze malý počet plemen, neboť těchto je mnohem více. Jak je tedy možné, že tolik badatelů se pojmem „rasa“ zabývalo a přitom nebyli schopni se shodnout na jedné definici rasy a přesně stanovit počet „ras“? Pokud by „rasa“ zastupovala vědecky podloženu koncepci, musel by každý antropolog či badatel dojít vždy ke stejnému závěru. Tento závěr by se dal vyložit tak, že koncepce „rasy“ nemá s vědou nic společného. De facto jde spíše o kulturní a subjektivní úhel pohledu každého antropologa s ohledem na nevyspělost etnologie a lidskou stěhovavost a promíšenost, jež je cizí všem ostatním živočichům.

---

²⁷ OwlCloud.cz – internetový magazín zajímavostí. *Když přání je otcem myšlenky. Jak je to skutečně s velikostí mozku a inteligencí?* [online]. 2016 [cit. 10. března 2016]. Dostupný z www: <<http://www.owlcloud.cz/clanky/intelligence-velikost-mozku.html>>

5 Vývoj pravicového extremismu konce 19. století

V Evropě jsou za předchůdce dnešní ultrapravice považovány bonapartistické, antisemitské a autoritářské skupiny konce 19. století. V Česku je možné za průkopníky pravicového extremismu považovat různé antisemitská uskupení tehdejšího období, která navazovala na dřívější antijudaismus. Je nutno zdůraznit, že protižidovské a antisemitské postoje byly proklamovány převážnou většinou politického spektra, za což mohl náhled na Židy jako německého spojence, potažmo hlavního nepřítele českého nacionalismu, snažícího se o emancipaci nebo likvidaci habsburské monarchie. V českých zemích lze nalézt dva zdroje organizovaného antisemitismu a to protižidovské hnutí založené po rozdělení Národní strany na „staročechy“ a „mladočechy“, které se sdružilo kolem poslance Březnovského a časopisu „Radikální listy“, a skupinu antisemitů kolem poslance Katolické strany lidové V. Myslivce. K posílení těchto antisemitských trendů mezi veřejností napomohla v roce 1899 tzv. „hilsneriáda“. V Polné na Jihlavsku byl žid Leopold Hilsner obviněn z rituální vraždy křesťanské dívky Anežky Hružové. Díky této kauze byly rozdmýchány antisemitské vášně v české veřejnosti, tak jak tomu bylo ve Francii po čas Dreyfusovy aféry. I přes obhajobu Hilsnera československým prezidentem T. G. Masarykem zůstává až do současnosti výklad celé události v pojetí rituální židovské vraždy, důležitým článkem činnosti českých antisemitů. Tyto antisemitské a protižidovské postoje se promítaly i do českých literárních děl, na což hrdě poukazují „národovečtí“ antisemité, mezi něž patří Jan Neruda se svojí prací „Pro strach židovský“. V letech 1884 až 1902 vznikla i programově antisemitská periodika „České zájmy“, na které od roku 1903 navázaly „Naše zájmy“.²⁸

5.1 Období první republiky

---

²⁸ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR. Vývoj zárodků pravicového extremismu a radikalismu do roku 1918*. Praha, 2003, s. 111-112.

Vzniklá Československá republika po roce 1918 byla ve středoevropském prostředí výjimkou, neboť se jednalo o republiku demokratickou. I přes svůj hospodářský rozvoj a věhlasný respekt se potýkaly s mnoha zahraničně-politickými a vnitropolitickými problémy. Ač byla republikou mnohonárodnostní, loajalita německého, maďarského a polského obyvatelstva k tomuto státnímu útvaru nebyla odpovídající a slovenským nárokům nevyhovoval klasický „čechoslovakismus“. V té době již bylo mezi Čechy výrazné procento pravicových i levicových extrémistů. V roce 1933 se pod vedením Adolfa Hitlera chopili moci násilní nacisté, ale nároky na území si kromě nich vznášely i Polsko a Maďarsko, což vyvolalo aktivní snahu o udržení demokratického charakteru státu, a za pomoci legislativních opatření se vystupovalo proti nepřátelům, což vyvolávalo o to větší snahu o potlačení československé demokracie.

Došlo k vytvoření štěpných národnostních linií-proudů, které určovaly vzhled politického uskupení. Těmito proudy byly čechoslovakistický, slovenský, německý, maďarský, polský, židovský a rusínský, přičemž ve všech probíhal určitý vývoj a odlišovaly se podle ideově-politického smýšlení. Ve slovenském a německém proudu byla štěpným prvkem loajalita k československému státu, ovšem byly zde dost zásadní spory o podobu režimu, proto bývá první republika označována za stát, jehož veřejný život byl formován „koaličními“ stranami.

Mezi lety 1920 až 1926 projednávaly důležité politické otázky koaliční strany tzv. „Pětka“, agrární, národně demokratická, lidová, sociálně demokratická a národně socialistická, které po jejich rozchodu byly nahrazeny obdobnými sdruženími s větším počtem koaličních stran (Šestka, Osma aj.). Pro stabilitu státu bylo důležité, že se do těchto koalic po roce 1926 zapojovaly německé aktivistické strany, jejichž význam ve třicátých letech upadnul díky nacifikaci většiny sudetoněmeckých hnutí. Velký vliv v tomto období měla i neformální vlivová skupina kolem prezidenta Masaryka i jeho nástupce Beneše, jménem „Hrad“, která měla své zástupce v demokratických stranách sociálně demokratické, národně socialistické, v Sokole, Československé obci legionářské aj. Vliv humanitních myšlenek Hradu na střední vrstvu obyvatelstva měl vliv na to, že se nepodporovaly autoritativní a fašistické proudy, jak tomu bylo v ostatních evropských zemích. Bohužel tento Masarykovsko politicko-kulturní proud lpěl i na ne zrovna jednoznačných dogmatech, mezi která spadal čechoslovakismus,

jednostranná zahraničněpolitická orientace na Francii, Masarykovo „tatíčkovství“, antikaticismus aj., a nezodpovědně reagoval na kritiku nedostatků systému ze strany dalších demokratických sil, což vedlo ke skrytému konfliktu se stranami (agrárníky a národními demokraty), které nebyly součástí „Hradu“.

Vedle sudetoněmeckého od třicátých let spíše nacisticky orientovaného, maďarského iredentismu, slovenského, polského a rusínského nacionalismu a separatismu, ohrožoval suverenitu a demokracii Československa i český pravicový extremismus. Je ovšem obtížné pod tento ahistoricky pojem zařadit konkrétní subjekty a proudy. Současná rozdělení vyhraněného nacionalismu, antisemitismu, segregáčního přístupu k Cikánům-Romům, nejsou s ohledem na dobovost plně aplikovatelná. V roce 1935 během prosincového bloku, který měl místo Edvarda Beneše zvolit za Masarykova nástupce Bohumila Němce, byly při snaze o posun „doprava“, označeny za ohrožovatele prvorepublikové demokracie prvorepublikové pravicové strany a proudy (národní demokraté, agrární konzervatismus, klerikální pravice).

Během nárůstu fašistických a nacistických proudů si Československo uhájilo svůj demokratický charakter. Nejsilnější článek pravicové prvorepublikové politiky Republikánskou stranu zemědělského a malorolnického lidu nelze srovnávat s evropskými autoritativními pravicově extremistickými hnutími dvacátých a třicátých let. Rozsah prvorepublikového pravicového extremismu však není kvůli špatnému hodnocení Československé národní demokracie snadno stanovitelný.

I když není možné navzájem srovnávat národní demokraty s pravicovými extremisty či fašisty, je zcela zřejmé, že se národní demokracie podílela na vzniku českého fašismu. Při spolupráci s fašizující Národní ligou Jiřího Stříbrného vytvořila Národní sjednocení, které je možné za určitých podmínek označit za prvopočátek nebezpečného protidemokratického hnutí. Prvorepublikový pravicový extremismus lze rozdělit na:

- subjekty s kořeny v základech státotvorných struktur Československé republiky s postupnou radikalizací, politickými spory a prvorepublikovým „mainstreamem“, vyhraněním českého nacionalismu a používáním násilných metod se přiblížily pravicovému extremismu (část Československé národní demokracie, Národní liga, Národní fronta i Národní sjednocení),

- fašisty sdružené kolem Národní obce fašistické, jejich předchůdců i následníků, kteří působili proti základům československé demokracie, používali násilné metody a byli vyloženě anti-straničtí,
- ostře nacionalistický, fašisticky a antisemitsky orientovaná uskupení vojensky naladěné inteligence (Vlajka, Hnutí za nové Československo),
- ultrakonzervativně katolické skupiny a jednotlivci s dominantními rysy antidemokratických a antisemitských postojů, jejichž vliv však byl v rámci katolického proudu malý.

Snad za první vymezenou skupinu lze označit Československou národní demokracii, která vznikla na základě České státoprávní demokracie založené 9.2.1918, do které se spojily mladočeská, moravsko-slezská lidová strana pokroková, staročeská strany, pokroková, státoprávně-pokroková. V čele stál Karel Kramář se čtyřmi místopředsedy J. Budínským, A. Hajnem, A. Rašínem a P. Šámalem. Tato strana měla velkou zásluhu na vzniku samotného československého státu. Vyšší členové strany se dostali do vlády a po březnovém sjezdu v roce 1919 byl přijat název strany Československá národní demokracie a tato se prezentovala za stanů celého národa, zastupující všechny jeho složky. Celkové zaměření strany bylo silně nacionalistické a s Němci měli v úmyslu zacházet jako s poraženým národem.

Po neúspěchu ve volbách odešli demokraté do opozice, ovšem za velké neshody s „Hradem“, při pohledu na zahraniční politiku. Národní demokracie odmítala pouze vazby na Francii a měla zájem se orientovat a slovanské spolenectví s Ruskem a chtěla československé legionáře zapojit do opatření proti bolševikům. Následně vzniklo mezi Kramářem a „Hradem“ trvalé nepřátelství pro jeho nedocenené zásluhy z odboje. V dalším roce se při volbách dostala, Národní demokracie do „Pětky“. V roce 1923 byl A. Rašín postřelen anarchistou a svým zranění brzy podlehl.

Národní demokracie se snažila rozšiřovat členskou základnu a v jejím okolí se začaly utvářet fašizující skupiny. Národní demokracie ve druhé polovině dvacátých let byla nakloněna fašismu, ale ve vládě byla zastoupena pragmatickým křídlem. Po devalvaci koruny v roce 1934 odešli národní demokraté do opozice, kde počali formovat novou organizaci, která buď byla členem krajní pravice, nebo se k její politice hodně blížila. Spojencem se stala Národní liga pod vedením J. Stříbrného, který květnu

1927 založil Slovanskou stranu národně socialistickou a o dva roky později si změnila název na Radikální strana – slovanští socialisté.

Tato strana prosazovala národní otázky s výrazným sociálním přístupem a v její blízkosti se začaly objevovat fašizující proudy. V roce 1929 s Národní obcí vytvořila volnou fašistickou koalici Liga proti vázaným kandidátním listinám, ale následně po volbách se koalice rozpadla. Stříbrný se osamostatnil v Národní lize. Její členové nosili šedé košile a růžové kravaty. Poté, co byl během střetu antifašistů a ligistů smrtelně zraněn sociálně demokratický student E. Zahradníček, pokračovala radikalizace ligy zintenzivněním politické aktivity a kontakty s národními demokraty a s Národní frontou. Výsledkem jednání mezi Československou národní demokracií, Národní ligou a Národní frontou bylo vytvoření Národního sjednocení.

V rámci vnitrostranických bojů o moc si své zásluhy o „ideologickou výzbroj“ a prosazení hesla „Nic než národ“, připisovala Národní liga, která byla rozpuštěna ve prospěch Národního sjednocení. Toto bylo posléze transformováno do Mladého národního sjednocení, které se stalo nejvíce fašizovaným uskupením, kde dokonce vznikly pořádkové sbory tzv. Šedá legie. Její členové se zdravili zdviženou pravicí a uniformu tvořila šedá košile, kruhový odznak písmenem N na prsou, černá čepice, kravata i kalhoty. Národní demokracie tak vytvořila překlenutí mezi českým demokratickým konzervatismem a fašismem. Český fašismus vznikl z mnoha uskupení vytvořených ve dvacátých letech kolem národní demokracie.²⁹

5.2 Období okupace

Po podpisu mnichovské dohody narůstala v Československu vlna rozhořčení a nespokojenosti. Beneš symbol prvorepublikového proudu odstoupil a opustil republiku. Německu byla postoupena velká část území a došlo ke ztrátě reálné vojenské obrany vůči Německu. Vznikla zemská zahraniční organizace NSDAP (z hlavní části politického zastoupení německé a maďarské menšiny) vystupující proti novému režimu a státu. Došlo k zásadní změně politického spektra a vznikla tzv. druhá republika.

Jelikož však měla velmi krátkého trvání, je složité historicko-politologické zhodnocení, ovšem v historickém povědomí měla druhá republika spíše negativní image. Z pohledu vývoje pravicového extremismu a radikalismu je druhá republika částečnou realizací pravicově-autoritativních prvorepublikových tendencí přeměněných v politický režim. Pro vývoj pravicového extremismu a radikalismu jsou tak ve druhé republice důležité:

- existence pravicově-autoritativního režimu s podílem nosných proudů prvorepublikové demokracie,
- aktivizace extremistických fašistických a ultrakonzervativně katolických až klerofašistických sil.

V českých zemích vznikl jako základ druhorepublikového systému monopartismus, což měl být de facto systém dvou stran, ale vize byly i monopartistické a tripartistické. V roce 1938 se Národní sjednocení, Národní liga, Československá živnostensko-obchodnická strana středostavovská, Československá strana lidová a Československá strana národně socialistická, Národní obec fašistická, Akce národní obrody, zapojily do budování Strany národní jednoty. Zánik stran byl plánován na konec března roku 1939. V únoru pak byl přijat korporativní program Strany národní jednoty s cílem dovršení stavovského řádu v šesti stavech – zemědělství, průmysl a živnostnictví, doprava, obchod a peněžnictví, veřejní zaměstnanci a svobodná povolání.

Odbory se přeměnily v zaměstnanecké syndikáty, které byly zbaveny politických vlivů se zakázanými stávkami. Hlavním cílem bylo prosazování národní pospolitosti, což mělo představovat společenství všech členů národa, spojených pevnými živými pouty společného jazyka, krve, půdy, kultury, práce, tradice i odpovědnosti za budoucnost a osud vlasti. Židé byli pokládáni za „extra“ národ a měli být zbaveni vlivu na duševní a fyzickou kulturu národa. Strana národní jednoty měla k prosinci 1938 celkem 750 tisíc členů. Vytvořila se Mladá národní jednota s 350 tisíci členů, jejímž pozdravem byl pokřik „Vlasti zdar“. Začaly se organizovat polovojenské uniformované oddíly provádějící nábor do Strany národní jednoty, potlačovaly rozklad národních sil, dbaly o rasovou čistotu a upozorňovaly na státně a národně rozvratné živly, podílely se na vyhoštění neárijců z Česko-Slovenska.

---

²⁹ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR. Pravicový extremismus a radikalismus v období první republiky (1918-1938)*. Praha, 2003, s. 114-122.

Pravicový režim druhé republiky nevyhovoval českým fašistům, kteří měli zájem po Mnichovu získat převahu. Národní obec fašistická vytvořila Národní tábor československý, kolem kterého se měla seskupovat fašistická hnutí a pravice. Členem tábora mohl být jenom árijec. Do Gajdových legií (paramilitárních útvarů) byli zařazováni mladí členové tábora. V Gajdových legiích se cvičili, aby byli schopni násilně převzít moc a útočit proti Židům. Nakonec Národní obec fašistická a Národní tábor československý vstoupily do Strany národní jednoty, ale svoje strany rozpustit odmítly a sami za sebe se účastnili antisemitských demonstrací. Novou fašistickou skupinou byla Akce národní obrody, na jejímž zrodu se podílela Árijská fronta, což byl upravený Kruh slovanských árijců a Hnutí mladých advokátů, lékařů a jiných svobodných povolání. Akce národní obrody se podílela na boji proti internacionalismu, humanitářství a proti starým partajnickým zlořádům, židovství a podvratným tajným společnostem ve snaze na všechna důležitá vedoucí a strategická místa dosadit árijce, nebo antisemity a celý národ chtěla sjednotit do jedné totalitní politické strany s náplní sociálního češství. Měl být zaveden stavovský řád přebírající prvky nacionálněsocialistické ideologie.

Pomnichovská krize iniciovala i „Hnutí za nové Československo – Vlajku“, které spustilo velkou letákovou akci s požadavkem na úplnou a neprodlenou fašizaci státu a totální vypořádání se s Židy. Část vlajkařů kolem J. Ryse – Rozsévače, přešla do ilegality pod názvem „Vlajka - Maffie Nového Československa“, kde plánovala teroristické akce proti zednářům a židům. Propagační činnost byla realizována legálním kulturně-vzdělávacím vlajkařským spolkem „Novočeská beseda“, který v masivní míře distribuoval Rysovu publikaci Židozednářství – metla světa. V roce 1939 provedla „maffie“ pár pumových atentátů, které byly směřovány hlavně proti židovským objektům a byla zřízena ilegální rozhlasová vysílačka „Pravda vítězí“. Druhá republika se soustředila na svatováclavskou národní tradici s vlivem katolicismu a odklonem od prvorepublikového antikatoického husitského zaměření.

Část katolíků začalo otevřeně vyjadřovat antidemokratické a antisemitské názory. Rovněž doufali ve vytvoření fašistického státu. Násilná snaha nacistického Německa vedla k časnému ukončení druhé republiky a „Vlastní“ pravicově-autoritativní režim Česko-Slovenska měl tak krátké trvání, ale i přesto se podařilo získat vliv několika českým ultrapravicovým proudům. Následovníci těchto proudů tak mohou dnes

existenci druhé republiky dávat na první místo, co se jejich tradic týče. Je ovšem paradoxem, že pravicový autoritativní režim se musel právně, vojensky i policejně bránit českému militantnímu fašismu.

Ve druhé republice došlo v souvislosti s mnichovskou katastrofou následovanou okupací, jen prozatímně k utlumení demokratických občanských aktivit.³⁰

V průběhu 19. století byli Židé v Evropě za cíl ideologické tvorby, rozšiřované knihami, brožurami a tiskem. Za všechny neduhy společnosti, modernizaci se všemi jejími krizemi, mohly Židé, neboť na ně byla svalována veškerá vina. Propagandistický nástroj politiky označoval Židy ztělesněním všeho, co ohrožovalo nejen národy, ale bylo i příčinou světového zla. Osobnosti akademického světa, spodina společnosti, morálně zvrácení politici, autoři karikatur i neslušných statí, novináři i lůza se účastnily této stupňované agitace, kdy antisemitismus byl téměř patologickým. Skutečnou hrozbou se stala v Německu již za Výmarské republiky a nástupem nacistických hnutí přešla v masovou vraždu Židů v Evropě během druhé světové války. Termín „židovská otázka“ se stal standardně užívaným, ač měl zprvu znamenat odstup od materiálně, finančně a sociálně dobře zajištěné menšiny, ale přešlo v pojem označující antisemitismus.³¹

V českých zemích snaha o založení antisemitské strany, tisk i protižidovské štvánice byly v permanenci českého i českoněmeckého pravicového extremismu. Okrajovým subjektem byla tzv. Slovanská strana, ale výrazné vážnosti nabývalo fašistické hnutí se svoji ideologií a tiskem, které šířily antisemitismus, např. Národní obec fašistická, vedená bývalým generálem, který měl auru velitele sibiřských legií Radolou Gajdou, vl. jménem Rudolf Geidl, která měla malé zastoupení v parlamentě. Vedle Národní obce fašistické působily i další extremistické skupiny mající blízko k pravicovým stranám, agrárním i národnědemokratickým. Nacionální radikalismus postupoval spolu s antisemitismem a rasismem, Z hnutí „červeno-bílých“, se vyvinula známá a obávaná „Vlajka“, z doby nacistické okupace výrazně kolaborující. Na výzvách napadajících demokratické zřízení jsme mohli číst jména rektora Karlovy univerzity profesora F. Mareše, který byl čestným členem Vlajky a také spisovatele J.

---

³⁰ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR. Pravicový extremismus a radikalismus v období druhé republiky (1938-1939)*. Praha, 2003, s. 137-141.

Holečka, nebo J. Branžovského. K dalším antisemitským stoupencům angažujícím se při nepokojích ohledně insigniím Karlovy univerzity lze zařadit profesory S. Nikolaua, K. Domina, i F. X. Hodače. Na německou emigraci hledající azyl a podporu v demokratické republice útočili nejen krajní nacionalisté, ale i čeští fašisté.³²

5.3 Období po druhé světové válce

Na počátku druhé světové války v západních zemích v konzervatismu převažovaly pragmatické a paternalistické ideje. Pozůstatky autoritářského konzervatismu zanikly po pádu diktátorských režimů ve Španělsku a Portugalsku. Po roce 1945 začali konzervativci v určité míře akceptovat sociální demokracii. V konzervatismu sedmdesátých let začaly vystupovat na povrch radikálnější ideje napadající welfaristickou ortodoxii keynesiánství. Byly nazývány Nová pravice a v jejich rozpuku měly největší vliv v USA, Velké Británii a později i v ostatních částech světa, včetně Austrálie a Nového Zélandu. Označení "Nová pravice", bylo jen velmi strohé a charakterizovalo ideje v rozsahu daňových škrťů až třeba po výraznější cenzuru filmů, televize nebo i kampaně na vypovězení cizinců ze země. Nová pravice byla spojením relativně opačných ideologií a jedním z nich byla klasická liberální ekonomie tzv. teorie Adama Smitha, která hlásala volný trh. Kritizovala "velký stát", a zásahy do sociální a ekonomické oblasti. Odtud získala jméno liberální Nová pravice neboli neoliberalismus.. Další součástí byla konzervativní a evidentně předdisraeliovská sociální teorie obhajující kázeň, autoritu a řád, z čehož vznikla konzervativní Nová pravice, tedy neokonzervatismus. Snažila se propojit libertariánství v ekonomice a autoritarismus v oblasti společnosti a státu, čímž došlo ke zvýraznění radikálních, tradicionalistických a reakčních rysů. Radikalismus se projevoval snahou potlačit vše, co z minulých období zbylo, jako společenské hodnoty tolerance a liberalismu a nezávislý stát. Radikalismus Nové pravice je formou reakčního radikalismu, protože

---

³¹ KRYL, M a kol. *Rasismus, antisemitismus, holocaust. Moderní antisemitismus*. Ústí nad Labem 2011, s. 101.

³² KRYL, M a kol. *Rasismus, antisemitismus, holocaust. Antisemitismus v období první Československé republiky*. Ústí nad Labem 2011, s. 125.

obě verze Nové pravice hledají morální pevnost a ekonomickou správnost "zlatý věk", který byl v devatenáctém století. Sociální faktor, zvláště šíření liberální sociální filozofie mělo vliv na myšlení Nové pravice. Tato filozofie vznikla ve dvou formách, dle konzervatismů navzájem propojených zel, permisivity a závislosti na sociálním zabezpečení. V USA se neokonzervatismus začal projevovat v 70. a 80. letech a jeho názory převzalo mnoho liberálních intelektuálů, mezi které patřili Irving Kristol, Norman Podhoretz a jiní. Dospěli k názoru, že zlo, kterým společnost trpí, souvisí s rozmachem kultury prosazující lidská práva, jež se vyznačují stále menším smyslem pro odpovědnost a povinnost.³³

V polovině 19. století vznikl další směr rasově motivovaný antisemitismus, požadující řešení, neboť původní problém přešel do přesvědčení o rasové odlišnosti Židů od zbytku populace, díky čemuž pro ně již neexistoval žádný únik v podobě přijetí křesťanské víry a konverze či křest, jak tomu bylo v době náboženského pronásledování.

Trnem v oku zastánců antisemitismu a jejich následovníků byla emancipace Židů v západní Evropě a jejich stále značnější asimilace s národy, ve kterých Židé žili. Historici v souvislosti s francouzskými Židy hovoří o akulturaci, vzdělanosti, převzetí jazyka, identifikaci s kulturou jejich národa. Nebyli otřesení ani válkou s Prusem, vznikem republiky roku 1871 ani velikou protižidovskou kampaní při Dreyfusově aféře. I když počet židovských obyvatel žijících na severu Francie nebyl vysoký, většina z nich se dokázala prosadit v různých oblastech života a společnosti se plně přizpůsobit. Ve Francii přišlo zrovnoprávnění Židů dříve než v ostatních zemích. Rasový antisemitismus v moderním pojetí vznikl v ovzduší nepřátel Velké francouzské revoluce, racionalismu a republiky, odpůrců moderny a liberální ekonomiky. Zarytí konzervativci, kteří vzpomínali na předrevoluční Francii, si uvědomili, že nejsnazší cesta k popularitě je skrze útoky na židovskou menšinu ztrácející své rodné křeny, přizpůsobující se průmyslovému i společenskému tempu vývoje a „zesvětšťují se“. V zemi bylo spousta autorů, kteří Židy obvinili z neduhů a zlořádů kapitalismu, ovšem největší ohlas vyvolal Edouard Drumont, se svoji knihou „*La France juive*“, „Požidovštělá Francie“. Obsahovala veškeré formulace antisemitismů od spravedlnost

---

³³ HEYWOOD, A. *Politické ideologie. Nová pravice*. Plzeň, 2008, s. 99-100.

milující árijské rasy a parazitujícího, vykořisťovatelského a lstivého semitského druhu, až k nepřátelsky-přátelskému židovskému bratrství kapitalistů, socialistů a vražedným hrozbám ohlašujícím brzkou revoluci, která měla vyvrátit dřívější dílo jiné revoluce, podle které měli Židé zničit ducha staré Francie. Ač tento zmatený, pochybný a rozsáhlý pamflet útočil na židovské obyvatelstvo a v dané době byl jistě pro většinu čtenářů zajímavým, jeho autor nakonec zemřel v zapomnění.³⁴

5.4 Období třetí republiky

Zavedení nového politického systému, který byl de facto domluven v průběhu války londýnským a moskevským odbojem, přineslo ukončení veřejných a legálních aktivit pravicového extremismu a radikalismu v českých zemích a to na poměrně dlouhou dobu. Tento jev byl markantnější po nástupu komunismu v roce 1948. Došlo k procesu národní očisty, během níž byli kolaboranti a zrádci jednotlivě trestáni. Byli souzeni podle dekretu prezidenta republiky z 19. června 1945 č. 16Sb., o potrestání nacistických zločinců, zrádců a jejich pomahačů a o mimořádných lidových soudech, tzv. retribuční dekret. Členství ve fašistických organizacích, propagace fašistického nebo nacistického hnutí bylo trestné a mnoho členů byla mimo jiné obžalována i za závažnějších zločinů např. udavačství a úklady o republiky apod. Během očisty byly zavedeny i další právní normy a dekrety, přičemž jejich platnost se vztahovala na spáchání zločinů v době zvýšeného ohrožení republiky, což dle dekretů byla doba od 21. května 1938 do 31. prosince 1946, a do tohoto období spadalo nejen období protektorátu, ale i druhá a první republika, tak přicházelo v úvahu i trestání sudetoněmeckých zločinů z léta a podzimu roku 1938, což však sebou přinášelo problematické odsouzení českých pravicových extremistů. Ti se totiž aktivně projevovali v první a druhé republice, ovšem během protektorátu se stáhli do ústraní.

V roce 1948 byl dočasně obnoven retribuční dekret a během tohoto období byli odsouzeni i dříve osvobození lidé. Bohužel všechny kolaboranty se nepodařilo dopadnout, neboť spousta jich své stopy překryla emigrací, či spoluprací s novými orgány státu. Řada konfidentů gestapa přešla ke státní bezpečnosti. Všechny pravicově

---

³⁴ KRYL, M a kol. *Rasismus, antisemitismus, holocaust. Moderní antisemitismus*. Ústí nad Labem 2011,

extremistické a radikální nebo i demokratické názory, včetně mccarthismu (*Jedná se o praxi, během které byla vytvářena obvinění z podvratné činnosti nebo velezrady, zvláště se jednalo o obvinění za sympatizování s komunismem, a to bez pevných důkazů. Termín pochází z období druhá Rudá panika v USA mezi lety 1950 až 1956 a proslulo vysokou mírou politických represí proti americkým komunistům s cíleným šířením strachu mezi obyvateli. Užití tohoto výrazu odstartovaly protikomunistické tlaky republikánského senátora Josepha McCarthyho ze státu Wisconsin, který byl hlavní mediální tvář amerického antikomunismu od roku 1947 až do své smrti v roce 1957*) byly zahrnuty do propagace a podpory fašistických myšlenek a to až do roku 1989. Na území české republiky byly povoleny jen čtyři politické strany, Komunistická strana Československa, Československá strana lidová, Československá strana národně socialistická a Československá sociální demokracie, čímž byl politický systém třetí republiky značně omezenou demokracií. Od nastolení totalitního režimu byla povolena existence pouze prorežimních uskupení v rámci Národní fronty a byla potlačována demokratická aktivita i činnost propagátorů pluralitní demokracie z druhé strany politického spektra.

Většinová společnost postupy proti nacismu a fašismu bez problému akceptovala, neboť tak dávali najevo svoji nenávisť k nacismu, fašismu a kolaboraci, díky čemuž došlo k souladu mezi občany a komunismem. Pokud se opoziční demokratičtí aktivisté snažili nastolit demokracii nebo jen započít pluralitní diskuse, docházelo k jejich diskreditaci nebo jen započít pluralitní diskuse, docházelo k jejich diskreditaci nebo jen započít pluralitní diskuse, docházelo k jejich diskreditaci nebo jen započít pluralitní diskuse, docházelo k jejich diskreditaci nebo jen započít pluralitní diskuse, docházelo k jejich diskreditaci nebo jen započít pluralitní diskuse, docházelo k jejich diskreditaci, přičemž se poukazovalo na jejich údajný fašismus.

Výskyt radikální a pravicově extremistických organizací v USA a Evropě byl využíván k propagandě proti západním demokraciím s cílem zvýraznit jejich podporu a toleranci fašismu a pravicovému extremismu. Toto pak umožnilo vytýkat jedincům sympatizování s pravicovým extremismem a touto formou demokracie v Československu.

K zániku radikalismu a pravicového extremismu v českých zemích však nedošlo ani v tomto společensko-politickém legálním prostředí, ale jejich vliv byl v tomto období naprosto zanedbatelný a z pohledu politologického je zcela evidentní, že došlo k absenci historického zpracování za dané období. Objevil se nový jedinečný prvek, ultrapravicový exil.

Úvod poválečné ultrapravice je spjat s protektorátními nebo nacistickými organizacemi. Členové těchto uskupení měli snahu ilegálně působit v nových podmínkách ve snaze navázat na předchozí činnost. Někteří ze strachu z dopadení vykonávali protistátní činnost. Objevil se leták Vlajky oznamující její aktivnost a nové zviditelnění. Nová forma Vlajky navázala na ilegální strukturu z konce protektorátu, kdy ji podporoval Sicherheitsdienst a nebyla nikdy odhalena.

Vlajkař J. Pecháček v Mnichově založil hnutí Nové Československo, které převzalo vlajkařskou ideologii vyjma evidentního antisemitismu. Poté, co byl J. Pecháček na žádost Československa v Mnichově americkou vojenskou policií zatčen a vydán do Československa, exilové hnutí Nové Československo, jakožto pokračovatel Vlajky, zaniklo. V roce 1948 vznikla v exilu Československá národní demokracie, ovšem exiloví národní demokraté nebyli stoupenci fašismu ani pravicového extremismu a po svém vzniku brzy ztratili na významu.

Na konci studené války v roce 1987 měla být obnovena Protižidovská liga exilu, což bylo uvedeno v listu Árijský boj s adresou J. Kusého v Mnichově, kam měly být zasílány peníze pro cestu českých a slovenských Židů dobytčákem do plynových komor Osvětimi. V záhlaví listu se skvěla jména H. Tuskány, V. Müller, V. Břetenář a list napadal J. Pelikána, O. Šika, P. Tigrida za jejich původ a tvrdil, že židé jsou odpradávná pohromou a zkázou všeho. Nelze vyloučit, že v souvislosti s Protižidovskou ligou v exilu a listem Árijský boj šlo o provokaci ve snaze zdiskreditovat exil, neboť téměř ve stejné době se komunisté snažili dávat do spojitosti Chartu 77 a severočeskou organizaci Werwolf.

Následný vývoj pravicového extremismu a radikalismu v českých zemích se vyznačoval působením skupinkami málo aktivních členů z válečných a předválečných ultrapravicových uskupení. Jedni aktéři byli propouštěni z vězení, přičemž se znovu hlásili ke své kolaborantské nebo pravicově extremistické minulosti, ovšem dalo by se říci, že jejich setkávání byla ve formě přátelských posezení v kavárnách, či restauracích,

kde při kritice současných poměrů vzpomínali na své fašistické mládí. Žádnou protistátní politickou činnost však už nevykonávali.

Tajemníci zakázaných a fašistických stran, kolaboranti, byli ministerstvem vnitra vedeni v seznamech nepřátelských osob. Tyto lidově demokratickému zřízení nebezpečné osoby, aktivní členové bývalých fašistických stran, funkcionáři Národního sjednocení, Vlajky aj., byli pozorováni a evidováni na základě rozkazu ministra vnitra R. Baráka.

V padesátých letech se začala rozvíjet nová odnož pravicového extremismu, přičemž členové neměli s předválečnými organizacemi nic společného. Jednalo se o mladé osoby, jež měly zájem svému okolí zaimponovat hrdinskými činy a provokovat komunistický režim. Svých cílů se snažily dosáhnout imitací nacistického chování, hajlováním, kresbami nacistických symbolů či křičením hesel. S těmito projevy byla spjata značná rizika, včetně opovržení antiněmeckou veřejností nebo postih totalitním režimem, proto byly takové projevy de facto jen zřídka. Projevy nacistické ideologie byly pouze povrchní a vesměs napodobovaly zlé nacisty z filmů a časopisů. Jednalo se o povrchní neonacismus nebo nevhodný recesismus a byl malý míře patrný po celou naši komunistickou historii.

Za výraznější aktivitu daného období lze označit krátkou existenci sdružení Totenkopf z roku 1983 v čele se Z. Jankulovským, který měl již z dětství zájem o historii vojenství, nacismus a i o nacistické myšlenky. V rámci společenského života s nonkonformní mládeží v Brně, v blízkosti Semilassa, vyprovokovával násilné střety s brněnskými Romy. Na Špilberku během schůzky menší skupiny osob, vychvaloval německý fašismus a sliboval, že budou mlátit židy a „dožadoval se“ vrácení německé říše. Účastníci shromáždění zvedali ruce k fašistickému pozdravu a zvolávali „Sieg heil“, a na Jankulovského, který si vysloužil přezdívku Adolf, volali „Adolfe, náš vůdče, ved' nás“. Po setkání na Špilberku se skupinka přívrženců odebrala na Favorit, kde Jankulovský prohlásil, že vybijí všechny Araby. Členům Totenkopf Jankulovský vyrobil průkazky s nápisem, který v překladu znamenal „krví ke slávě“ a přezdívkou představitele německého fašismu. Skupina se již nikdy nesešla v tak hojném počtu co na Špilberku, ale působila v menších skupinách, které během výtržností na ulici napadaly mladé občany, na které Jankulovský křičel, že jsou to smradlaví židi. Členové Totenkopf byli zatčeni a poté již na pravicově extremistickou činnost zanevřeli.

Bohužel činnost severočeského sdružení Wehrwolf, která měla v tehdejší společnosti mnohem větší následky, není bohužel do dneška historicky popsána ani detailně vysvětlena. Prý se v roce 1984 mělo ve Štětí zformovat menší silné jádro, jehož členové byli brzy odsouzeni za propagaci fašismu, ovšem ve snaze pokračovat v účinnějších formách, nebyl tento úmysl všemi členy organizace schvalován a jeden ze členů byl kvůli nesouhlasu s „přitvrzením“ ostatními členy údajně zavražděn. Wehrwolf se měl rozrůst o několik desítek, ve skrze mladých, nevzdělaných alkoholiků a toxikomanů a v letech 1986 až 1988 provedl na severovýchodě Čech několik žhářských útoků na velké průmyslové podniky (SEPAP Štětí, Agrozet Roudnice nad Labem, cukrovar Mělník a Kaučuk Kralupy nad Vltavou), při kterých způsobil milionové škody. Jakmile byl Wehrwolf odhalen, bylo komunistickou policií naznačováno, že byl podporován Chartou 77.

Na sklonku osmdesátých let začala mezi českou mládeží prosakovat skinheadská subkultura, která neměla s neonacistickými výstupy nonkonformní mládeže sdružení Totenkopf, nic společného a byli považováni za „blbce, co se perou na fotbale“. Lze tedy shrnout, že v období komunismu byly projevy pravicového extremismu a radikalismu spíše ojedinělé a naprosto bezvýznamné. Část z pravicově-extremistických postojů, hlavně antisemitismus byla předávána v malé části katolického proudu v ČR.

Údajné zvěsti o existenci neonacistického organizovaného disentu Čechů i sudetských Němců, nejsou zřejmě pravdivé a komunistickému režimu žádné nebezpečí ze strany bývalých kolaborantů a fašistů na českém území i z ultrapravicového exilu, neonacistů, nehrozilo.³⁵

6 Vymezení pravicového extremismu

Pravicový extremismus nejenom, že upírá určité vrstvě obyvatelstva jejich práva tím, že je kvůli jejich rasovému, etnickému, náboženskému a kulturnímu či jinému původu vyčleňuje z přístupu k právům, tak ještě preferuje vládu pevné ruky, vůdcovství, fyzickou sílu, bojovnost, rasismus, xenofobii, nacionalismus a antisemitismus.

---

³⁵ MAREŠ, M. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR. Pravicový extremismus a radikalismus v období třetí republiky a komunistického režimu (1945-1989)*. Praha, 2003, s. 160-163.

Nadsazuje své konkrétní hodnoty, národní zájmy a přijímá vůdcovský princip.³⁶ Separatistický a etnický extremismus napadá nezávislost demokratických států, vnitřní hodnoty a to ve prospěch určitého etnika, národa, nebo rasy.

Gero Neugebauer v návaznosti na kritiku Backese a Jesseho konstatuje, že rozdíl mezi socialistickou levicí a autoritativní nacionální pravíci spočívá v tom, že levice je antikapitalistická a pravice antidemokratická, ale samotné metody jejich vlády mohou být velmi podobné.

Pravicový extremismus popírá moderní pojetí rovnosti lidí, což je duchovní základ ústavního demokratického státu a v současné době se prezentuje pouze vyšším hodnocením svého vlastního etnika, rasy či národa, což spočívá ve znevažování lidských skupin, které jsou jiného “druhu” a v podstatě “cizí”. Pro příklad si uvedme nenávisť k cizincům, xenofobii, antisemitismus a heterofobii - *iracionální strach, averze nebo diskriminace heterosexuálů*. Pravicový extremismus je antiindividualistické obranné hnutí, které napadá demokratický základ lidské rovnosti a je zaměřený proti liberálním, demokratickým silám, jejichž produktem vývoje je ústavní demokratický stát. Tento by měl nahradit politický řád, který by nerovnost lidí zakládal na původu, výkonu, etnické, národní nebo rasové příslušnosti.

Lze uvést, že pravicový extremismus působí v těchto formách:

- v politických stranách usilujících o moc a strategické postavení,
- v zájmových skupinách, jež se osvětou snaží získat politický vliv,
- v ilegálních skupinách působících např. teroristickými akcemi na politiku,

Do jeho propagačních metod spadají:

- plakátové a letákové akce,
- vydavatelská a publikační činnost,
- školení, přednášky,
- propagační prostředky, transparenty a hesla,
- veřejné demonstrace,
- výstavy, koncerty,
- a samotná propagace činem.

---

³⁶ MAREŠ, Miroslav a Štěpán VÝBORNÝ. *Militantní demokracie ve střední Evropě*. Brno 2013, s. 56

Je nutné rozlišovat mezi extremisty, kteří fungují jako nositelé moci a státního panství, tedy už se dostali k moci a mezi těmi, kteří zatím jen vykonávají rozvratnou činnost a tuto zastírají pod principem legality. Jestliže extremistická uskupení získají svoji převahu v demokratickém zřízení, vede to ke vzniku diktátorských režimů všemožného zaměření. Ač se můžeme snažit sebevíc, extremistická uskupení působí v určité míře v každém demokratickém státu, což je patrné ze schématu „Demokracie – diktatura – extremismus“.

Pokud se na tuto problematiku podíváme z hlediska „teorie extremismu“, tak pojem pravicový extremismus popisuje směr, který v sobě obsahuje prvky antidemokratičnosti. Ovšem extrémní pravice pro změnu odkazuje k pravicové pozici ležící blízko parvo-levého kontinua, což však nemusí být s extremistickou pozicí úplně totožné. V literatuře se často setkáváme s tím, že tyto dva pojmy (extrémní a extremistický) nejsou vždy přesně rozlišovány.

Stejně jako je pro pojem ultralevice synonymum krajní levice, je i synonymem pro ultrapravici pojem krajní pravice. Ač je pojmenování jakékoliv a zpravidla ne úplně přesné, vždy se jedná o označení extremistických, radikálních postojů a subjektů, které se nacházejí v určité části politického spektra.

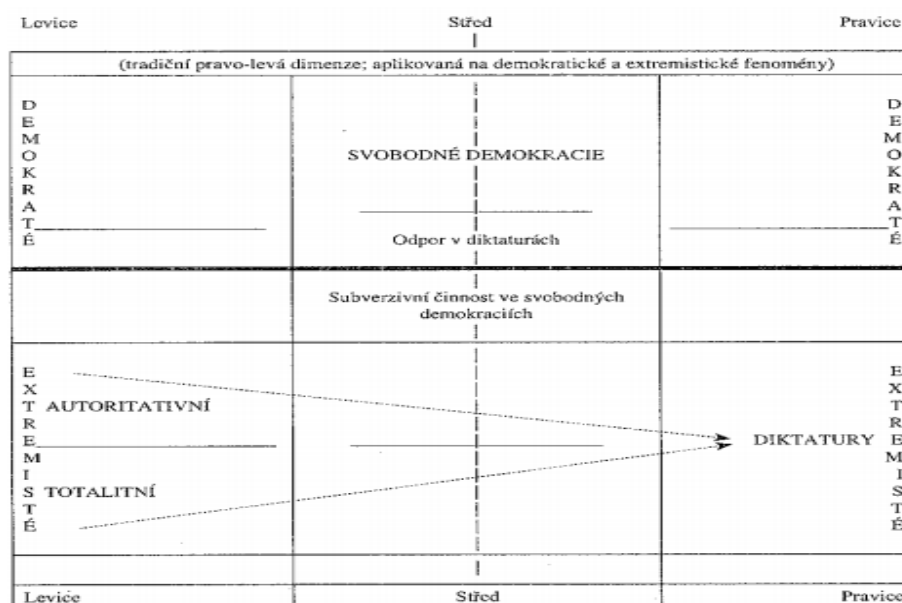

Schéma č. 1: "Demokracie-diktatura-extremismus"³⁷

³⁷ MAREŠ, Miroslav. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR. Politologické vymezení politického extremismu a radikalismu a některých souvisejících pojmů. Teoretické a metodologické aspekty.* Praha, 2003, s. 23.

Znázornění tohoto pojetí je patrné v následném schématu “Modelu extremismu”..

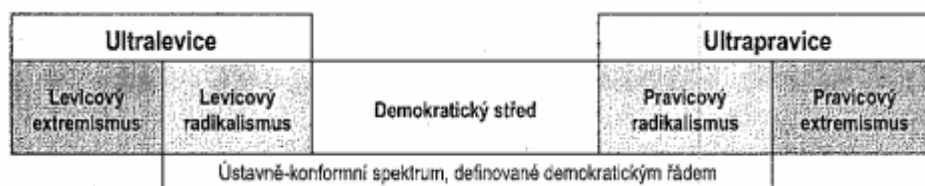

Schéma č. 2: “Model extremismu”³⁸

Základním kamenem pravicového extremismu je rasismus, který se projevuje v přesvědčení o genetické výjimečnosti a nadvládě bílé „rasy“, které se zažily již v polovině 19. století díky rasově-antropologickým teoriím. Později z nich čerpali i stoupenci Třetí říše. Podle pravicových extremistů je za nejhorší zločin považováno křížení bílé rasy s ostatními, jehož „následky“ by mohla do určité míry odstranit Rahowa „rasová svatá válka“, symbolizující významný boj za zachování bílé rasy a samotného přežití.

Pro přesné vymezení krajní pravice v odborných diskusích je využíváno velké množství pojmů např. krajní pravice, ultrapravice, populistická pravice, radikální pravice, nový populismus, extrémní pravice, pravicový extremismus apod., přičemž je pravicový extremismus ještě členěn na parlamentní a neparlamentní, kdy neparlamentní extrémní pravice uskutečňuje akce mimo parlamentní úroveň a parlamentní extrémní pravice pracuje s demokratickými pravidly a spoléhá se na principy zastupitelské demokracie. Vymezení krajní pravice podle Case Muddea spočívá ve vymezení sedmi definičních znaků a to: exluzionismus, xenofobie, víra v zákon a pořádek, nacionalismus, tradiční etika a revizionismus, program šovinistického sociálního zabezpečení, ovšem evropským krajně pravicovým uskupením jsou společné jen čtyři z těchto znaků a to: xenofobie, nacionalismus, program šovinistického sociálního zabezpečení a víra v zákon a pořádek.³⁹

Krajní pravice pár základních a opakujících se cílů, které vyplývají z ideologie té či oné strany:

³⁸ MAREŠ, Miroslav. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR. Politologické vymezení politického extremismu a radikalismu a některých souvisejících pojmů. Teoretické a metodologické aspekty.* Praha, 2003, s. 33.

Cíl konzervativní: homosexuálům se zakazují sňatky, potraty nejsou povoleny a Češi jsou upřednostňováni před menšinou.

Cíl nacionalistický: odmítá globální organizace NATO, EU, odmítá pomoc zemím třetího světa, požaduje zřízení zemských hranic Slezska a Moravy a preciznější ochranu kultury.

Cíl socialistický: snaží se řešit problematiku nezaměstnanosti, odmítá dotace za politický mandát, snaží se podporovat mladé rodiny, zjednodušit daňovou strukturu, zabezpečit seniory, reformovat veřejné zdravotnictví, rozšíření tělovýchovy a podporu školství, požaduje zpřísnění postihu za šíření pornografie.

Cíl pravicový: volba prezidenta přímou volbou, obnova pravomoci policie, její nestrannost, znovuzavedení trestu smrti a povinné vojenské služby.

Krajně pravicové strany hlásají silný, soběstačný a jednotný národ, nezávislý na menšině. Snaží se vychovávat mládež už od mala, proto se zakládali různé organizace pro děti a mládež, která mají skrýt skutečný záměr. Příznivce si strany hledají v mladých především nevzdělaných lidech s neúplným vzděláním a s obtížnou životní situací.

Rovněž je část zastánců nalezena mezi mlčícím obyvatelstvem. To hlavně díky příležitostným bojům s menšinami i s korupcí v politice. Pravicové strany se účastní demonstrací a otevřeně hlásají své radikální názory.

Dříve byly strany nuceny vydávat tisk, roznášet letáky, ovšem dnes jsou aktivní prostřednictvím webových stránek, sociálními sítěmi i provozováním internetových televizí, což jim umožňuje oslovit velkou část voličské základny.

O počátku existence se pravicově extremistické strany snaží vytvářet uskupení s polovojenskými oddíly, pravidelně se účastní výcviků, aby byli vždy řádně připraveni do akce. Zřejmě proto je většina těchto uskupení spojována s neonacisty a neofašisty.

Nelze tvrdit, že krajně pravicové strany mají svůj postoj, ideologii příliš zvrácenou, neboť podobně konzervativní postoje předkládají i strany křesťanské. S dalšími tématy pak vystupují Zelení, nebo se sociální problematikou zase levice. Pravdou však zůstává, že největší rozpor vždy vyvolávají témata nacionalistická a

---

³⁹ DANICS, Š. *Extremismus a militantní demokracie. Extremismus a radikalismus, ultrapravice a ultralevice, krajní pravice a krajní levice.* Praha 2014, s.25.

krajně pravicová, se kterými svobodně uvažující a myslící jedinec nemůže, nebo by neměl souhlasit.

Většina Čechů je, nebo dříve byla proevropská a nevnímají smysl v tradičních nacionálních bodech programu pravicové strany, ale hlavní pointou je obava o omezení suverenity států a ztráta práva se samostatně rozhodovat bez účasti okolních států.

Nezřídka se proto stává, že krajně pravicové strany se nejvíce obávají potencionálního extremismus a radikálnosti ze strany někoho jiného, tedy ze strany jiné velmoci, jak tomu bylo v minulosti.

Mezi nejtypičtější formu pravicového extremismu spadá rasismus, antisemitismus a s drobnými změnami i fašismus, neofašismus, nacismus a neonacismus. Jejich cílem je vítězství, umožňující vytvoření nové lepší a silnější společnosti, jednoho silného národa.

Je řada způsobů, jakými mohou pravicově extremistická hnutí ke svým cílům, ideálům dojít, ať už našim dobrovolným přijetím jejich nacionalistických myšlenek a postojů, přes následný boj s nepřítelem, až k nejhorší variantě prosazení jejich zájmů, což je vyhlazovací válka.

Pravicově extremistická hnutí zpravidla jiná etnika netolerují a mají snahu se z tohoto principu demokratické slabosti vyčlenit. Bývají doplňována i dalšími směry, např. náboženským, idealistickým, ovšem zpravidla vždy s extremistickým podtextem.

Jednotlivá práva a uznání zmíněných demokratických podstat ustupují do pozadí pro kolektivistické národní konstituce. Antisemitismus je k tomu všemu ještě znakem všech pravicově extremistických obměn a vyskytuje se v podobě kulturního, náboženského nebo primitivního biologického rasismu. Často je doplněn teorií o „židovském světovém spiknutí“, nebo že světová ekonomika je řízena Židy. V této souvislosti vyvstává snaha o znovu pojetí holocaustu, jeho zpochybňování a omlouvání nacistických zločinů.⁴⁰

V této souvislosti se několik jednotlivců i organizované skupiny snaží napadat historickou pravdu o holocaustu, což je označováno jako popírání holocaustu, *holocaust denial*. Tito popírači za užití předložených důkazů, chtějí vyvrátit danou skutečnost organizované genocidy evropských Židů. Těmito „důkazy“ o nemožnosti užití

---

⁴⁰ DANICS, Š. *Extremismus a militantní demokracie. Typologie extremismu*. Praha 2014, s. 16.

plynových komor na zabíjení lidí, odmítáním a falšováním historických dokumentů a znevažováním hodnověrnosti výpovědi přeživších, se snaží zkreslit dějiny a přesunout holocaust až na roveň mýtů. Popírání holocaustu je formou nenávisti k Židům, tedy antisemitismu. Těmito projevy se pak popírači řadí do skupiny takzvaných konspiračních teorií. Hlavním jednotícím prvkem pro ně je téze, že holocaust si vymysleli sami Židé, aby získali politickou a finanční podporu pro Stát Izrael, svoji palestinskou domovinu. Rovněž se ve čtenářích snaží vyvolat pocit strachu z židovského ovládnutí světa, neboť v další antisemitské tezi se říká, že Židé, držící ve svých rukou světové finance, chtějí ovládat Zemi. Popírání holocaustu a vyvracení pravdy o genocidě židů má za cíl očistit nacistické Německo a vzkřísit tak fašismus a nacismus, což je projevem neonacismu.⁴¹

Na druhou stranu levicový extremismus komunisté, anarchisté, trockisté, antifašisté, radikální ekologové, aj., se snaží prosadit společenskou rovnost, zrušit hierarchie ve společnosti a odbourávat třídní nerovnost. Prosazované pojetí této společenské rovnosti a svobody, plně koresponduje s demokratickým zřízením. Prosazované ideje jsou považovány, pro společnost za přijatelné a zdánlivě ne tak nebezpečné, ve srovnání s pravicovým extremismem i přesto, že z tohoto pojetí společnosti a člověka lze dovést extremistický důsledek. Cíl levicových extremistů spočívá v „osvobození“ jedince od tlaků společnosti, v níž působí a žije, aby si mezi sebou byli jedinci zcela rovni. Nevýhodou ovšem je, že v případě takové rovnosti v téměř každé oblasti života a to, politické, společenské či ekonomické, by došlo k narušení samotné svobody ve volbě. Mezi levicovými uskupeními se dá porovnávat metoda a způsob, kterým se snaží tohoto vytouženého cíle, tedy vytvoření společenského řádu bez „vrchnosti“ se sobě rovnými a svobodnými lidmi, dosáhnout.

Členové levicových uskupení nezřídka bývají intelektuálně na výši, oproti přívržencům extremismu pravicového, ovšem těm se zase dostává jiné podpory a to od těch, „co prohráli s modernizací“.⁴²

Ač jsou levicový a pravicový politický extremismus ve svých ideologiích vůči sobě na úplně opačných stranách, v politice leckdy nachází společnou řeč i témata, za

---

⁴¹ KRYL, M a kol. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. KRČMÁŘ, D. *Místo závěru. Popírání holocaustu*. Ústí nad Labem 2011, s. 236-237.

⁴² DANICS, Š. *Extremismus a militantní demokracie. Typologie extremismu*. Praha 2014, s. 16.

což může jejich společný nepřítel, kterým je demokracie. V případě rozvrácení demokratického zřízení státu by se z nich opět staly největší političtí nepřátelé.

Jelikož je v současnosti věnována značná pozornost islámskému fundamentalismu, byla o něj typologie extremismu rozšířena. Tato forma extremismu je označována jako zelený extremismus podle vlajky proroka Mohameda a je stavěn v rovině extremismu hnědého a rudého. Existují různé formy islámského fundamentalismu, a tyto jsou světonázorově v konfliktu s ideově neutrálním demokratickým státem a prosazováním modelu teokratického panství odmítají oddělení světské a duchovní moci. Pro islamistický světový stát jim má sloužit Džihád, svatá válka.⁴³

Pravicoví extremisté se v současné době snaží oslovit širokou veřejnost řešením současných politických problémů. Využívají aktuálních společenských nálad a předsudků. Voličům se snaží nabídnout rychlé vyřešení hospodářských, ekonomických a společenských problémů.

6.1 Pojmy pravicového extremismu

Nacionalismus

Představuje ideologii, která je základem většiny směrů krajní pravice. Nacionalismus vychází z představy, že lidstvo je přirozeně rozděleno do jednotlivých národů, které mají svou specifickou povahu, a že přirozené uspořádání společnosti proto vychází z jednotlivých národů, jež jsou definovány na základě národních jazyků, národní kultury a národního území. Z této představy pak vyrůstá přesvědčení, že ústředním bodem politické organizace má být národ. Cílem nacionalistů je tedy stav, kdy územní hranice splývají s hranicemi etnickými, jazykovými a kulturními.⁴⁴

---

⁴³ DANICS, Š. *Extremismus a militantní demokracie. Typologie extremismu*. Praha 2014, s. 16.

Antisemitismus

Jedná se o specifickou podobu rasismu. Antisemitismus je popisován jako nenávist vůči Židům, ve smyslu nenávisti jak vůči etnickým Židům, tak také vůči židům, tedy lidem, jenž vyznávají židovské náboženství.

Fašismus

Je ideologie, která vychází z kombinace myšlenek syndikalismu, totalitního státu a šovinismu. Odmítá liberální demokracii s její definicí státu coby instituce určené k ochraně práv a vnímá stát jako přirozené společenství. Kořeny fašismu jsou nacionalismus, antikomunismus a antidemokratismus.⁴⁵

Nacismus

Vznikal ve stejné době jako fašismus a pod jeho vlivem. Nacismus se skládá z antikomunismu, antiliberalismu, antidemokratismu a dále z nacionalismu, rasismu a antisemitismu agresivní zahraniční politiky, vůdcovského principu, víry v pokrok prostřednictvím agrese. Nacistická ideologie je také založena na nutnosti a blahodárnosti rasového konfliktu v mezinárodním měřítku.⁴⁶

Neonacismus

Tato ideologie navázala po druhé světové válce na nacismus. Pokouší se rehabilitovat nacistické hnutí. Snaží se vůdcovským principem nahradit demokracii. Neonacismus stále preferuje čistotu bílé rasy. Je tedy zjevné, že neonacismus představuje extrémní případ etnického nacionalismu. Neonacismus hlásá odpor k imigrantům, požaduje trest smrti pro drogové dealery a homosexualitu považuje za

---

⁴⁴ CHARVÁT, Jan. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, 183 s. ISBN 978-80-7367-098-6.

⁴⁵ CHARVÁT, Jan. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, 183 s. ISBN 978-80-7367-098-6.

⁴⁶ CHARVÁT, Jan. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, 183 s. ISBN 978-80-7367-098-6.

zvrácenost, kterou je třeba trestat. Pro neonacismus je charakteristický příklon k násilí, které je směřováno na příslušníky etnických menšin a politických odpůrců.⁴⁷

Skinheads

Jedná se o subkulturu vyznávající určitý životní styl. Hnutí vzniklo v 50. letech ve Velké Británii, kdy v nových poválečných čtvrtích vyrůstala dělnická mládež. Původní skinheads byli apolitičtí, chtěli se distancovat od drog, hippies a intelektuálů. Jedním ze znaků tohoto hnutí byla vyholená hlava, což představovalo odpor právě k životnímu stylu hippies. Tento znak hnutí přetrvál dodnes. Dalším znakem Skinheads byly těžké pracovní boty a vojenské bundy tzv. Bombery. Původně se nejednalo o rasistické či xenofobní hnutí.

Změna nastala v 70. letech, kdy do hnutí začali pronikat prvky rasismu a skinheads se začlenili do krajní pravicové scény. Dnešní skinheads se dělí na několik skupin a to dle ideologických směrů, mezi něž patří např.:

Bohemia Hammer Skins - Tato větev sice oficiálně neexistuje, ale lze předpokládat, že má 500-800 členů věkového průměru 20-25let. Mělo by se jednat o „českou pobočku“ nadnárodní organizace Hammer Skins, která vznikla v roce 1986 ve spojených státech, kdežto Bohemia Hammer Skins, byla založena v Brně v roce 1993.

Jejich ideologie čerpá z neonacismu, nacionálního socialismu, rasismu a antisemitismu.⁴⁸

Skinheads Against Racial Prejudice (S.H.A.R.P.) – Vzniklo v reakci na radikalizaci hnutí skinheads v USA v roce 1986. Ve volném překladu to znamená „Skinheads proti rasovým předsudkům“. Založení hnutí sebou přineslo spoustu nových hudebních kapel jako WARZONE, AGNOSTIC FRONT a jiné, které jsou ostře zaměřeny proti fašismu, bystře a politicky uvažují a chodí i stylově oblečení. Historii skinheads hnutí mají doslova v malíčku. Do Anglie se dostali přes zpěváka antifašistické Oi! Kapely THE OPRESSED. Nehlásili k levici ani k pravici a rychle se rozšířili, protože dávali novou radikální možnost k očištění skinheadského hnutí.

---

⁴⁷ CHMELÍK, Jan. *Extremismus*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 425 s. ISBN 978-80-7380-376-6.

⁴⁸ NSZ Brno. JUDr. Karel Šabata. *Metodický materiál Extremismus SL 54/2006. Současná pravicová extremistická scéna v České republice*. Brno, 2009, s. 12.

Na našem území se toto hnutí skinheads zviditelňovalo až po roce 1989. Nelze samozřejmě s určitostí tvrdit, že by toto hnutí neexistovalo již za komunismu, ale jeho příchod na veřejnost je spjat s pádem komunismu a příchodem demokratického režimu.

Red Skins - Název je odvozen od typických červených doplňků a dalších rudých atributů vlastních tomuto hnutí. Společně s neonacisty jsou považováni za nejradikálnější a nejvíce nebezpečné hnutí. Vyznávají různé marxistické ideologie, stalinismus, maoismus a trockismus. Příslušníci této frakce nosí oblečení sestávající se z červených bombrů a martensek, čímž jsou od ostatních členů hnutí skinheads zcela zásadně odlišeni.

7 Vybrané subjekty pravicového extremismu v ČR

Koncem 80. let proniklo do bývalého Československa hnutí skinheads, které zde velice snadno a rychle našlo své zastánce a příznivce, ovšem jeho rozvoj nebyl až tak masový. Projevy tohoto rasově orientovaného trendu byly patrné až v první polovině 90. let prostřednictvím tzv. kališníků, kteří inspirováni hnutím Ku-klux-klanu, přešli na nacionálněsocialistické pozice. K masovému nárůstu této ideologie došlo po roce 1990, kdy demokracie umožnila těmto směrům plné rozvinutí. Záhy poté se extremistická hnutí, zejména hnutí skinheads, snažila očistit společnost od parazitujících a zejména barvou pleti odlišných spoluobčanů.

Nejen hnutí skinheads, ale i první náznaky formování české krajní pravice spadají do poloviny osmdesátých let 20. století, kdy v roce 1988 vznikla v Praze první skinheadská kapela Orlík, do jejíhož čela se postavili mediálně známé osobnosti D. Landa spolu s D. Matáskem.

Českou krajní pravici je nutno chápat především jako nacionalistickou nebo národně-socialistickou konzervativní stranu, která opravdový rozkvět zažila až po roce 1989, kdy došlo k uvolnění politické situace. V průběhu 90. let docházelo k profilaci krajně pravicového spektra. Vývoj české krajní pravice lze rozdělit do několika časových období. V letech 1989 až 1993 se teprve krajní pravice v hrubých rysech vytvářela. V letech 1994 až 1998 došlo k rozvoji krajní pravice na subkulturní hnutí skinheads a na republikánskou účast v parlamentu České republiky.

Tento moment byl startem k plné aktivaci pravicových uskupení, včetně těch krajně pravicových.

Jednou ze stran bylo **Sdružení pro republiku - Republikánská strana Československa (SPR-RSČ)**, která oslovila občany svým radikálním programem. Program obsahoval velice ožehavé téma menšin, především Romů, kteří měli mít stejná práva, ale zároveň tak i postihy jako Češi, jejich další přistěhovalectví či vysoká porodnost se měly omezit na minimum. Mezi další body programu spadalo distancování se od Evropské Unie a organizace NATO. Strana mimo jiné brojila za opětovné připojení Podkarpatské Rusi a proti rozpadu Československa.

Největší podpory měla strana v roce 1996, kdy byla zvolena do parlamentu s osmnácti křesly.

V období let 1999 až 2001 došlo k nárůstu aktivit neonacistických skinheadských organizací, které do této doby ignorovali politickou scénu. V letech 2002 až 2005 aktivity neonacistických skinheads poklesly, ale začali růst aktivity nových politických stran krajní pravice, jakou byla **Dělnická strana sociální spravedlnosti**.⁴⁹

Rovněž je slyšet o **Dělnické straně** založené roku 2003 bývalými členy SPR-RSČ a o Národní straně založené roku 2002, z nichž úspěšnější Dělnická strana získala v minulosti ve volbách přes procento hlasů. V programu hlásala boj proti korupci v české politice a ziskuchtivosti politiků. Chtěla se zasadit o zrušení podpor v nezaměstnanosti pro přistěhovalce, a prokazatelné dokládání pravé národnosti.

V neposlední řadě byla proti sňatkům homosexuálů stejně jako SPR-RSČ odmítala nadnárodní integraci do spolku EU a NATO.

V roce 2009 skončil proces modernizace a transformace neonacistické části krajně pravicové scény. Převládající struktury neoficiálních uskupení jako Národní odpor a Autonomní nacionalisté byly doplněny o oficiální politickou reprezentaci - Dělnickou stranu. Neonacisté se pokusili navázat spolupráci s Dělnickou stranou a oslovit tím širší veřejnost, za účelem získání budoucích voličů.

Nejvýznamnějším českým neregistrovaným neonacistickým uskupením byl v roce 2009 **Národní odpor**. Někteří jeho představitelé se však začali politicky angažovat v Dělnické straně. Tyto aktivity však činnost Národního odporu oslabovaly. Došlo k tomu, že Národní odpor upustil od své veřejné prezentace a jeho činnost se přesunula na

---

⁴⁹ CHARVÁT, Jan. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007, 183 s. ISBN 978-80-7367-098-6.

internet. Důvodem tohoto jednání bylo zejména to, že soudy v několika případech uskupení Národní odpor, označili za neonacistickou organizaci.⁵⁰

V důsledku jednání Národního odporu získali Autonomní nacionalisté na české pravicové scéně významnější pozici. V porovnání s Národním odporem se jedná o mladší a modernější organizaci, jejíž ideové postoje jsou bližší nové generaci pravicových extremistů.

V roce 2010 došlo na pravicové scéně k zásadní události a tou bylo rozpuštění Dělnické strany. Dělnická strana byla na základě návrhu vlády Nejvyšším správním soudem rozpuštěna. Proti rozsudku byla dána ústavní stížnost, která byla Ústavním soudem zamítnuta. Následovalo založení politické strany Dělnická strana sociální spravedlnosti, která je stále v činnosti.

Další subjektem byla **Dělnická strana sociální spravedlnosti (DSSS)**, tato neparlamentní strana byla založena v roce 2004 pod názvem Strana občanů republiky (SORČ) a v roce 2005 byla přejmenována na Demokratickou stranu sociální spravedlnosti. Současný název byl přijat v roce 2008 a o dva roky později se stala nástupkyní Dělnické strany. Mezi hlavní program strany patřilo opět vystoupení z NATO a EU, vypovězení ilegálních přistěhovalců, zrušení senátu ČR, zrušení státních dotací pro politické strany, zavedení odvolacího práva voličů vůči poslancům, větší samostatnost měst a obcí, zákaz homosexuálních sňatků, obnovení trestu smrti. Předsedou této strany je T. Vandas.

Národní odpor - V minulosti se jednalo o jednu z nejsilnějších ultrapravicových organizací v České republice. Na veřejnosti pořádala demonstrace, pochody apod. Vznik této organizace není přesně znám, ale datuje se do poloviny 90. let. Součástí Národního odporu je tzv. Anti-Antifa, která monitoruje činnost antifašistů a poté na ně provádí útoky. V minulosti vydávala organizace časopis Zin, ale z důvodu aktivit Policie ČR se od vydávání Zinu upustilo a organizace se již soustřeďuje výhradně na internetovou propagandu.

Autonomní nacionalisté (AN) - Organizace vznikla v roce 2007, kdy vychází z principu autonomních buněk, což znamená odpor bez vůdce. Tato organizace má

---

⁵⁰ CHMELÍK, Jan. *Extremismus*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 425 s. ISBN 978-80-7380-376-6.

několik krajských buněk, které mezi sebou spolupracují, avšak každá tvoří svoji samostatnou činnost. Presentace této organizace probíhá prostřednictvím internetu, pořádáním organizací a průvodů. Autonomní nacionalisté odmítají protěžování menšin, komunismus, kapitalismus a multikulturní společnost. Jsou pro vystoupení z NATO a EU. Mnoho příslušníků AN kandidovala ve volbách za DSSS.

Vlastenecká fronta - Je česká, nacionalistická pravicově zaměřená organizace, která byla založena dne 17.6.1993 v Brně. Následně se rozšířila i do dalších částí České republiky. Organizace odmítá multikulturalismus, odmítá imigraci, požaduje obnovení trestu smrti, je proti členství ČR v EU a NATO. Organizace také nepodporuje uzavírání manželství s neevropskými přistěhovalci, rasově smíšená manželství, manželství homosexuálů.

Vlastenecká fronta pravidelně vydává tisková prohlášení a pořádá různé demonstrace. Vydává či vydávala řadu tiskovin, např. Obrana národa, Otevři oči, Hlas národní mládeže. Předsedou sdružení je David Macháček.⁵¹

8 Pravicoví extremisté v Brně

I přesto, že na území města Brna působí malou či velkou měrou většina již zmiňovaných extremistických hnutí, ovšem v současné době není jejich činnost až tak markantní. Opět zmíním Vlasteneckou frontu, jejímž zakladatelem byl devatenáctiletý student historie a dějin umění na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity J Fidler. Dříve působil v Klubu republikánské mládeže a pohyboval se mezi ultrapravicovými skindeady. Vlastenecká fronta byla Ministerstvem vnitra ustanovena jako občanské sdružení. Vystaly předpoklady, že Vlastenecká fronta bude stranou typem podobné Le Penovy Front National v ČR. Do Vlastenecké fronty se mělo sloučit Národní hnutí, k čemuž však nedošlo.⁵²

---

⁵¹ CHMELÍK, Jan. *Extremismus*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012, 425 s. ISBN 978-80-7380-376-6.

⁵² MAREŠ, Miroslav. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR. Ultrapravicové spektrum v ČR po r. 1989. Vlastenecká fronta. Vývoj VF*. Praha, 2003, s. 283.

V minulosti měly na konfliktech v ulicích podíl ultrapravicové anarchistické hnutí Občané proti neonacismu i pravicově extremistická scéna zastoupená Dělnickou stranou sociální spravedlnosti a Národním odporem.

Na území Brna i v Jihomoravském kraji byly v době voleb s činností DSSS spojovány aktivity, které projevovali snahu o sjednocení pravicové scény a vytvoření příznivého obrazu pro potenciální voliče. Hlavním tématem DSSS na veřejných akcích je zvláště problematika nepřizpůsobivých osob, národnostních menšin a přistěhovalců, společně s kritikou činnosti vlády a korupce na všech jejích úrovních. DSSS se během let zaměřila na vytvoření regionálních struktur, sítí krajských a místních organizací, které jsou podporovány k vyvíjení vlastní činnosti.

Cílem je patrně jejich zviditelnění přítomnost a aktivity strany před krajskými volbami a zvýšení pravděpodobnosti získání mandátů při komunálních volbách. DSSS poměrně úspěšně zdůrazňuje kontinuitu s předchozím subjektem Dělnickou stranou a to zejména s ohledem na podporu ze strany krajně pravicové scény.

DSSS nejen v Brně, ale i v jiných částech republiky ráda využívá medializace svých pouličních incidentů, zvláště ty případy, kde jsou příslušníci této komunity uváděni jako pachatelé. Takové případy následně využívá ke zvýšení účasti na svých veřejných akcích. Nevyhnutelná příchodí kritika ze strany samosprávy i státní správy tak oslovuje nejen DSSS, ale hlavně místní populaci, která se tak může o hnutí mnohem více dozvědět.

Pořádaná setkání a veřejné akce jsou prezentovány jako řešení daného problému, čehož v neposlední řadě využívají radikálnější a militantnější jedinci, kteří vyhledávají podobné akce pořádané DSSS jako příležitost pro střety s Policií ČR či romskou komunitou.

Během uplynulých let byl zaznamenán větší nárůst v počtu pořádaných akcí, ovšem z celkového počtu něco připadlo na shromáždění, na koncerty, nebo jiné akce, mezi něž spadají diskuze, besedy, schůze či přednášky a samozřejmě i spontánní akce, včetně těch násilných.

Národní odpor, česká neregistrovaná neonacistická organizace, která se hlásí k nacionálnímu socialismu, tedy českému nacionalismu, který přijímá prvky neonacismu s výjimkou tezí o vyvolenosti německého národa, dále se staví proti kapitalismu, sionismu, přistěhovalcům a Romům.

Národní odpor úzce spolupracoval s Dělnickou stranou a Nationaldemokratische Partei Deutschlands. Nejsilnější buňky krajní pravice v Jihomoravském kraji můžeme pozorovat na Brněnsku a Hodonínsku, z nichž zcela nejsilnější je Národní odpor Brno, jehož příznivci se rovněž účastní akcí po celé republice a zčásti působí i mezi brněnskými hooligans.

V Brně jsou každoročně pořádány akce neonacistů, extremistů, anarchistů a dalších. Jejich průběh nebývá vždy bez problémů a leckdy dojde i na násilí a střety s policií nebo občany. Za posledních pár let v Brně nepamatují výrazné konflikty s přívrženci pravicové extremistické scény.

Za zmínku stojí jen pár případů z minulosti. K jednomu došlo při oslavách prvního máje v roce 2011. Na trase plánovaného pochodu extremistů brněnskými ulicemi anarchisté namalovali na chodníky řadu protifašistických nápisů a symbolů, mezi nimi i přeškrtnutý hákový kříž, jež doplňoval text "Pozor - zóna bez nacismu!". K této akci se následně přihlásilo sdružení Občané proti neonacismu.

Shromáždění Dělnické strany si vždy vyžadují největší policejní ochranu i přesto, že úřady akci nezakázaly. Pochody probíhají zpravidla tak, že se zhruba několik tisíc extremistů sejde na náměstí Svobody, odkud pak po krátkém mítinku vyrazí ulicemi Masarykovou, Nádražní, Benešovou, Divadelní, Rooseveltovou, Joštovou a Rašínovou zpět na náměstí Svobody. Na takový počet radikálů dohlíží zhruba tisícovka policistů včetně těžkooděnců, jízdní policie a vrtulníku. Pokud by radikálové porušili zákony nebo vyhlášky, nechá radnice pochod rozpustit. Během akcí jsou policii k dispozici i znalci, kteří dokáží policisty včas upozornit, pokud budou v průběhu pochodu propagována nějaká rasistická či jiná závadná hesla, což je také další důvod k rozpuštění akce.⁵³

Před konáním těchto akcí radnice pravidelně a preventivně vyzývá občany k opatrnosti a upozorňuje, že by v době konání demonstrace neměli chodit do centra města, ani by tam neměli parkovat svá auta. Brňané tak každým rokem na 1. máje počítají nejenom s tímto varováním radnice, ale i s omezením městské hromadné dopravy kvůli pochodům centrem města. Pověření pracovníci radnice spolu

---

⁵³ MAREŠ, Miroslav. *Symbole používané extremisty na území ČR v současnosti: manuál pro Policii ČR. Využití soudního znalce při dokazování trestné činnosti s extremistickým podtextem v souvislosti se symbolikou.* Praha, 2006, s. 6.

s brněnskými komunikacemi několik dní předem rozestavují dopravní značky a vytyčují trasu pochodu.

Restaurace na trase pochodu neotevívají své zahrádky, reklamní poutače jsou staženy, okna zakryta a většina provozoven je v tento památný den zavřena.

Z trasy pochodu zmizí vše, co lze použít při pouličních potyčkách, židle, stoly, reklamní stojany, květináče, popelníky aj. Mimo zmiňované pochody k příležitosti oslav 1. máje, jsou v Brně i akce jako Protestfest, což je největší akce anarchistických hnutí v Jihomoravském kraji. V minulosti pak Queer Parade zaměřená proti gayům a jejich požadavkům na adopce dětí.

Zřejmě nejnásilnější průvod zažilo Brno při oslavách 1. máje v roce 2007, kdy došlo k pouličnímu střetu policie s 500 sympatizanty Národního odporu.

I když se původně plánovaných pochod neonacistů centrem Brna nakonec nekonal, neboť ho radnice Brno-střed kvůli chování jeho účastníků ještě před začátkem zakázala, bylo potřeba, aby policejní těžkooděnci proti asi 500 příznivcům hnutí Národní odpor, tvrdě zasáhli. Účastníky pochodu začala policie rozhánět vodními děly a šest účastníků pochodu bylo zadrženo. Ve chvíli, kdy se demonstranti chystali ustoupit, byl vyvolán rychlý postup policie, během něhož došlo i ke zraněním na obou stranách a zranění pak byli i dva policejní koně. Později se neonacisté bránili kameny a lahve, na zastávce Nové sady napadli několik přihlížejících a chtěli se dostat na opačnou stranu města do Renneské ulice. V tom jim ale policisté zabránili a většinu z nich doprovodili na vlakové nádraží. Část neonacistů odvezly autobusy, menší skupiny se rozešly.

9 Trestné činy spojené s extremismem

Pod pořadovým číslem 1/2008, byl vydán pokyn o trestním řízení, s účinností do konce roku 2009. Mimo jiné vymezoval výčet trestných činů spáchaných z nenávistné pohnutky, spočívající v národnostní, náboženské, rasové a jiné nenávisti. To vše v souladu s úpravou účinnou ještě do konce roku 2009, která ovšem s odkazem na ustanovení § 2 odst. 1 trestního zákoníku č. 40/2009 Sb., byla následně aplikovatelná i po dni nabytí účinnosti nového trestního zákoníku. Jednalo se o tyto trestné činy:

- ✓ trestný čin násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 196 trestního zákona,
- ✓ trestný čin hanobení národa, etnické skupiny, rasy a přesvědčení podle § 198 trestního zákona,
- ✓ trestný čin podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod podle § 198a trestního zákona,
- ✓ trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1,2 písm. g) trestního zákona,
- ✓ trestný čin ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1,2 písm. b) trestního zákona,
- ✓ trestný čin ublížení na zdraví podle § 222 odst. 1,2 písm. b) trestního zákona,
- ✓ trestný čin vydírání podle § 235 odst. 1,2 písm. f) trestního zákona,
- ✓ trestný čin poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1, 2 písm. b) trestního zákona,
- ✓ trestný čin podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka podle § 260 trestního zákona,
- ✓ trestný čin podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka podle § 261 trestního zákona,
- ✓ trestný čin podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka podle § 261a trestního zákona.

Samotný pokyn dále stanovil, že z nenávistné pohnutky mohou být spáchány i jiné trestné činy, kde tato pohnutka není znakem skutkové podstaty trestného činu.⁵⁴

Podle pokyn obecné povahy č. 8/2009, o trestním řízení je uveden výčet trestných činů spáchaných z nenávistné pohnutky, spočívajících v rasové, národnostní, náboženské a jiné nenávisti:

- ✓ vraždy podle § 140 odst. 1 nebo 2, odst. 3 písm. g) tr. zákoníku,
- ✓ těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1, 2 písm. f) tr. zákoníku,
- ✓ ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1, 2 písm. e) tr. zákoníku,
- ✓ mučení a jiného nelidského a krutého zacházení podle § 149 odst. 1, 2 písm. c) tr. zákoníku,
- ✓ zbavení osobní svobody podle § 170 odst. 1, 2 písm. b) tr. zákoníku,

---

⁵⁴ NSZ Brno. JUDr. Karel Šabata. *Metodický materiál Extremismus SL 54/2006. Trestné činy spojené s extremismem*. Brno, 2009, s. 9.

- ✓ omezování osobní svobody podle § 171 odst. 1, 3 písm. b) tr. zákoníku,
- ✓ zavlčení podle § 172 odst. 1 nebo 2, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku,
- ✓ vydírání podle § 175 odst. 1, 2 písm. f) tr. zákoníku,
- ✓ porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí podle § 183 odst. 1, 3 písm. b) tr. zákoníku,
- ✓ poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 nebo 2, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku,
- ✓ zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1, 2 písm. b) tr. zákoníku,
- ✓ násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 352 odst. 2 a 3 tr. zákoníku,
- ✓ hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob podle § 355 tr. zákoníku,
- ✓ podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod podle § 356 tr. zákoníku,
- ✓ urážky mezi vojáky podle § 378 odst. 1, 2 tr. zákoníku,
- ✓ urážky mezi vojáky násilím nebo pohrůzkou násilí podle § 379 odst. 1, 2 písm. d) tr. zákoníku,
- ✓ urážky vojáka stejné hodnosti násilím nebo pohrůzkou násilí podle § 380 odst. 1, 2 písm. c) tr. zákoníku,
- ✓ porušování práv a chráněných zájmů vojáků stejné hodnosti podle § 382 odst. 1, 2 písm. c) tr. zákoníku,
- ✓ porušování práv a chráněných zájmů vojáků podřízených nebo s nižší hodností podle § 383 odst. 1, 2 písm. c) tr. zákoníku,
- ✓ genocidia podle § 400 tr. zákoníku,
- ✓ útoku proti lidskosti podle § 401 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku,
- ✓ apartheidu a diskriminace skupiny lidí podle § 402 tr. zákoníku,
- ✓ založení, podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka podle § 403 tr. zákoníku,
- ✓ projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 tr. zákoníku a
- ✓ popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405 trestního zákoníku.

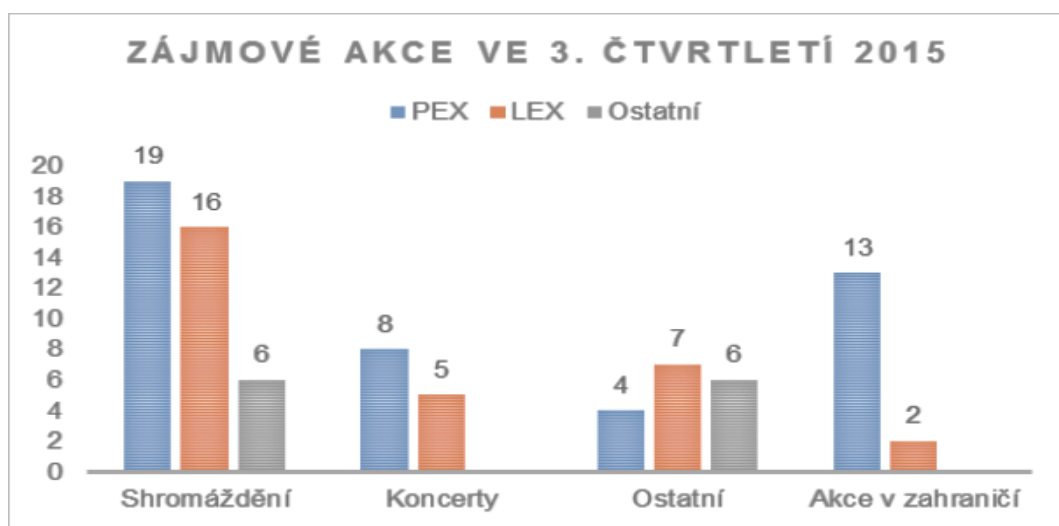
Kriminalitou s extremistickým podtextem lze rozumět kriminalitu motivovanou

rasovou, národnostní nebo jinou sociální nenávisťí.⁵⁵

10 Vývoj extremistické scény v ČR v roce 2015

3. čtvrtletí roku 2015 byla zvláštní pozornost věnována migrační vlně z islámských států, která se dotkla a stále se dotýká téměř všech států Evropy. Dané téma je výrazným podnětem a živnou půdou pro populistická až xenofobních uskupení, které poslední dobou ve veřejném prostoru vytěšňovaly subjekty z krajní pravice. Této situace částečně využívala i krajně levicová scéna, jež se orientuje nejen na akce proti projevům islamofobie a xenofobie, ale také na charitativní sbírky a podpůrné projekty pro migranty. K danému tématu se upnuly alternativní informační a mediální zdroje, spojované s proruskou propagandou, přičemž bylo zaznamenáno celkem 86 organizovaných zájmových akcí, na kterých se účastnily nebo je pořádaly osoby, které jsou aktivní v rámci politicky motivovaných extremistických scén, nebo se účastní akcí, při kterých jsou a byly projevovány a podporovány politicky extremistické názory.

Celkem 44 akcí bylo organizováno krajně pravicovou scénou, 30 akcí v rámci krajní levice a 12 akcí náleželo populistickému, neboli islamofobnímu spektru.⁵⁶

57

⁵⁵ NSZ Brno. JUDr. Karel Šabata. *Metodický materiál Extremismus SL 54/2006. Trestné činy spojené s extremismem*. Brno, 2009, s. 10.

⁵⁶ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality. *Extremismus. Souhrnná situační zpráva 3. čtvrtletí roku 2015*, s. 3.

Aktivní subjekty krajně pravicové scény Dělnická strana sociální spravedlnosti a Národní demokracie, se pokusily zmobilizovat své stoupence a získat podporu široké veřejnosti při migrační krizi.

Existence znovu obnovené populistické islamofobní konkurence sjednotila krajní pravici a jejich projevy na demonstracích doplňovala Republikánská strana Čech, Moravy a Slezska, i nová Národní obroda P. Matějného a Generace identity. Tyto mobilizační iniciativy vycházely z neexistujícího uskupení Autonomní nacionalisté.

Národní demokracie zahájila mítinky v menších městech s názvem Tábor lidu. Účast nebyla nijak valná, zpravidla od 50 do 100 osob a přítomnost pravicových extremistů byla jen okrajová. V červnu Národní demokracie oznámila vytvoření tzv. Národní domobrany, „ochranných sborů“ na základě paramilitárních skupin. Tyto sbory mají sloužit k ochraně hranic i veřejného pořádku. Jednání těchto uskupení přímo vyvolává xenofobní a nenávislné projevy ve společnosti, což má za následek růst kriminality páchané zejména prostřednictvím internetu na sociálních sítích a to v podobě hanobení etnické, rasové a náboženské skupiny. Zřídka dochází i k výzvám k užití násilí proti těmto skupinám obyvatel.

O se týče hudební produkce pravicových extremistů, tak ta pokračovala ve své stagnaci, a došlo i k jejímu útlumu. Hudební produkce byla spojená více se soukromými oslavami pro méně početné publikum. K trestné činnosti spojené s hudební produkcí pravicových extremistů de facto nedochází, nebo se jedná o individuální případy, zpravidla spojené s konzumací alkoholu. Proti předchozím letům je nižší účast našich pravicových extremistů na akcích konaných v zahraničí.⁵⁸

Další projevy souvisely s tím, že se islamofobních a protimigrantských nálad snažily využít některé populistické subjekty. Uskupení Islám v České republice nechceme („IvČRN“), začleněná do Bloku proti Islámu, začala spolupracovat s Úsvitem - Národní koalicí. V určité míře představuje konkurenci krajně pravicovým subjektům. Z důvodu získání volebních preferencí a podpory byly využívány informace, které byly velmi často po většině schválně a účelově vytrženy z kontextu a k tomu ještě překroucené.

---

⁵⁷ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality. Extremismus. Souhrnná situační zpráva 3. čtvrtletí roku 2015. Zájmové akce ve 3. čtvrtletí 2015, s 3.

Popisované téma bylo značně reflektováno zvláště alternativními zpravodajskými weby, skrze něž byly šířeny i různé zkreslené statistiky, zdůrazňující problematické vztahy mezi státy Evropské unie. Rovněž byly publikovány zprávy o teroristech mířících do EU.

Popisované populistické praktiky měly stejný cíl, který spatřujeme u krajně pravicových subjektů, a tím je především snaha šířit a vyvolávat strach a paniku ve společnosti. K hlavním šířitelům paniky patří česká verze SputnikNews a web Aeronet (AE News).

Se šířením xenofobních zpráv, dezinformací a hoaxů vznikaly ve virtuálním prostředí malé marginální subjekty, které se hlásily k tradičním, nenávist šířícím uskupením a zdůrazňovaly svoji obavu s migrační vlnou.⁵⁹

11 Statistika extremistické kriminality

Extremistická kriminality ve 3. čtvrtletí roku 2015, vypadala následovně. Za měsíc červenec roku 2015 bylo zaevidováno 18 zjištěných extremistických trestných činů, z nichž bylo 12 objasněno s celkovým počtem 18 pachatelů. Převažovaly trestné činy podpora a propagace hnutí a V neposlední řadě podněcování k národnostní a rasové nenávisti a hanobení národa, rasy, etnické a jiné skupiny se dvěma zjištěnými trestnými činy.

---

⁵⁸ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality. Extremismus. Souhrnná situační zpráva 3. čtvrtletí roku 2015, s. 4.

⁵⁹ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality. Extremismus. Souhrnná situační zpráva 3. čtvrtletí roku 2015, s. 5.

Kriminalita - extremismus za období 1.1.2015 do 31.7.2015			
Název	Zjiš.	Objas.	Pach.
násilí proti úřední osobě mimo policie(323,4,5,6)	1	0	0
úmyslné ublížení na zdraví (§§ 145, 146)	6	3	8
nás.a vyhrož. proti skup. ob. a jedn.(§ 352)	14	9	17
nebezpečné vyhrožování (§ 353)	3	3	2
porušování domovní svobody (§ 178)	1	1	1
poškození cizí věci (§ 228)	4	0	0
výtržnictví (§§ 358, 359)	2	2	8
výtrž. na sportovních a veřejných akcích (§ 358)	4	3	3
sprejerství (§§ 228/2)	3	0	0
hanob. národa, rasy, etnické a jiné skup. (§ 355)	10	7	13
podněc. k národnostní a rasové nenávisti (§ 356)	7	2	5
podpor. a propag. hnutí směř. svobody (§§ 403,4,5)	58	39	49
Česká republika CELKEM	113	69	106

⁶⁰

Kriminalita - extremismus za období 1.1.2015 do 31.8.2015			
Název	Zjiš.	Objas.	Pach.
násilí proti úřední osobě mimo policie(323,4,5,6)	1	0	0
úmyslné ublížení na zdraví (§§ 145, 146)	6	3	8
nás.a vyhrož. proti skup. ob. a jedn.(§ 352)	14	10	18
nebezpečné vyhrožování (§ 353)	3	3	2
porušování domovní svobody (§ 178)	1	1	1
poškození cizí věci (§ 228)	4	0	0
výtržnictví (§§ 358, 359)	2	2	8
výtrž. na sportovních a veřejných akcích (§ 358)	7	4	4
sprejerství (§§ 228/2)	3	0	0
hanob. národa, rasy, etnické a jiné skup. (§ 355)	12	8	14
podněc. k národnostní a rasové nenávisti (§ 356)	9	3	6
podpor. a propag. hnutí směř. svobody (§§ 403,4,5)	70	47	58
Česká republika CELKEM	132	81	119

⁶¹

V srpnu roku 2015 bylo zaevidováno 19 zjištěných a z toho 12 objasněných trestných činů. Bylo zjištěno celkem 13 pachatelů a převažovaly trestné činy podpora a propagace hnutí, následováno výtržnictvím na sportovních a veřejných akcích.

⁶⁰ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality. Extremismus. Souhrnná situační zpráva 3. čtvrtletí roku 2015. Statistiky. Extremistická kriminalita ve 3. čtvrtletí 2015, s 5.

⁶¹ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality. Extremismus. Souhrnná situační zpráva 3. čtvrtletí roku 2015. Statistiky. Kriminalita - extremismus za období 1. 1. 2015 do 31. 9. 2015, s 6.

V září roku 2015 bylo zaevidováno 19 zjištěných, z toho 14 objasněných trestných činů s 26 pachateli. V 9 případech se jednalo o výtržnosti na sportovních a veřejných akcích. V 7 případech šlo o podporu a propagaci hnutí, ve 2 případech o hanobení národa, rasy, etnické a jiné skupiny.⁶²

Kriminalita s extremistickým podtextem v krajích ČR							
kraj	1.1. - 30.6.2015			1.1. - 31.7.2015			změna
	zjištěné	objas.	počet	zjištěné	objas.	počet	zjištěno
	TČ	TČ	pachatelů	TČ	TČ	pachatelů	
Praha	10	5	7	17	8	16	7
Středočeský	12	9	10	13	9	10	1
Jihočeský	7	3	3	8	4	4	1
Plzeňský	5	2	2	5	2	2	0
Karlovarský	0	0	0	1	1	1	1
Ústecký	13	11	21	14	12	22	1
Liberecký	3	2	6	2	2	6	-1
Královéhradecký	6	4	5	9	5	6	3
Pardubický	0	0	1	0	0	1	0
Vysočina	2	1	1	2	1	1	0
Jihomoravský	7	1	1	7	2	2	0
Olomoucký	8	2	4	7	2	4	-1
Moravskoslezský	18	14	23	23	18	27	5
Zlínský	4	3	4	5	3	4	1
ČR	95	57	88	113	69	106	18

63

⁶² ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality. Extremismus. Souhrnná situační zpráva 3. čtvrtletí roku 2015, s. 6

⁶³ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality. Extremismus. Souhrnná situační zpráva 3. čtvrtletí roku 2015. Extremistická kriminalita ve 3. čtvrtletí roku 2015 podle krajů. Kriminalita s extremistickým podtextem v krajích ČR, s. 6-7.

Kriminalita s extremistickým podtextem v krajích ČR							
	1.1. - 31.7.2015			1.1. - 31.8.2015			změna
kraj	zjištěné	objas.	počet	zjištěné	objas.	počet	zjištěno
	TČ	TČ	pachatelů	TČ	TČ	pachatelů	
Praha	17	8	16	23	10	18	6
Středočeský	13	9	10	14	10	11	1
Jihočeský	8	4	4	8	6	6	0
Plzeňský	5	2	2	5	2	2	0
Karlovarský	1	1	1	1	1	1	0
Ústecký	14	12	22	17	13	24	3
Liberecký	2	2	6	2	2	6	0
Královéhradecký	9	5	6	9	6	7	0
Pardubický	0	0	1	0	0	1	0
Vysočina	2	1	1	2	1	1	0
Jihomoravský	7	2	2	8	5	5	1
Olomoucký	7	2	4	10	2	4	3
Moravskoslezský	23	18	27	25	20	29	2
Zlínský	5	3	4	8	3	4	3
ČR	113	69	106	132	81	119	19

64

V červenci roku 2015 vedla v počtu trestných činů Praha se sedmi zjištěnými trestnými činy, z toho třemi objasněnými a devíti zjištěnými pachateli. Další byl Moravskoslezský a Královéhradecký kraj.

V srpnu roku 2015 opět vévodila Praha se šesti zjištěnými trestnými činy, 2 objasněnými a dvěma zjištěnými pachateli, následována Ústeckým, Olomouckým a Zlínským krajem se třemi trestnými činy.

V poslední tabulce je patrné, že v září roku 2015 bylo zjištěno 9 trestných činů ve Zlínském kraji, z toho šest objasněných a šest ustanovených pachatelů. Ve Středočeském kraji byly zjištěny čtyři trestné činy a pouze jeden byl objasněn s jednou osobou pachatele. Tři trestné činy vévodily v Jihomoravském kraji, bohužel žádný

⁶⁴ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality. Extremismus. Souhrnná situační zpráva 3. čtvrtletí roku 2015. Extremistická kriminalita ve 3. čtvrtletí roku 2015 podle krajů. Kriminalita s extremistickým podtextem v krajích ČR, s. 7.

z nich nebyl objasněn. V Olomouckém kraji byly zjištěny 2 trestné činy a v Jihočeském, Libereckém kraji a kraji Vysočina byly zjištěny pouze po jednom trestném činu.

Kriminalita s extremistickým podtextem v krajích ČR							
kraj	1.1. - 31.8.2015			1.1. - 30.9.2015			změna
	zjištěné	objas.	počet	zjištěné	objas.	počet	zjištěno
	TČ	TČ	pachatelů	TČ	TČ	pachatelů	
Praha	23	10	18	21	11	19	-2
Středočeský	14	10	11	18	11	12	4
Jihočeský	8	6	6	9	7	7	1
Plzeňský	5	2	2	5	2	2	0
Karlovarský	1	1	1	1	1	1	0
Ústecký	17	13	24	17	14	25	0
Liberecký	2	2	6	3	3	9	1
Královéhradecký	9	6	7	9	6	7	0
Pardubický	0	0	1	0	0	1	0
Vysočina	2	1	1	3	2	2	1
Jihomoravský	8	5	5	11	5	5	3
Olomoucký	10	2	4	12	3	5	2
Moravskoslezský	25	20	29	25	21	30	0
Zlínský	8	3	4	17	9	10	9
ČR	132	81	119	151	95	135	19

65

12 Koncepce boje s extremismem

Koncepce boje proti extremismu pro ro 2015 ve valné části zachovává strukturu z předchozích koncepčních dokumentů, tedy dělení na pět základních pilířů:

- **Komunikací proti demagogii**
- **Vědomostí proti totalitářům**

⁶⁵ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality. Extremismus. Souhrnná situační zpráva 3. čtvrtletí roku 2015. Extremistická kriminalita ve 3. čtvrtletí roku 2015 podle krajů. Kriminalita s extremistickým podtextem v krajích ČR, s. 8.

- **Jednotná protiextremistická platforma**
- **Odbornost a imunita**
- **Efektivně a korektně proti násilí**

Část předsevzatých úkolů se shoduje s úkoly z minulých let, jiné byly stanoveny nově.

- **Komunikací proti demagogii**
  - ✓ Pravidelně aktualizovat stávající informační a analytické materiály na webových stránkách.
  - ✓ Zajistit jejich snadnou dostupnost.
  - ✓ Pravidelně publikovat kvartální zprávy o scéně od Bezpečnostní informační služby a Odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra.
  - ✓ Aktivně kontaktovat novináře a zodpovědně jim poskytovat informace s přidanou hodnotou.
  - ✓ V případě informování o extremistické agresi volit ofenzivní přístup zohledňující, respektive předvídající, možné dopady těchto násilností.
  - ✓ Platí zásada nulové tolerance vůči násilnostem ze strany extremistů.
  - ✓ Korektně informovat o pachatelích z hlediska národnosti, respektive etnicity.
- **Vědomostí proti totalitářům**
  - ✓ Podporovat projekty primární prevence na školách a školských zařízeních zaměřených na prevenci kriminality, kde jednou z priorit je i oblast extremismu.
  - ✓ Zveřejnit a plnit úkoly související s Národní strategií primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na uvedené období až do roku 2018, jejíž součástí bude Akční plán.
  - ✓ Podporovat další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti primární prevence rizikového chování ve školách, školských zařízeních a v zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, zaměřené na oblast prevence extremismu.
  - ✓ Stávající informační a analytické materiály v rámci primární prevence extremismu na webových stránkách pravidelně aktualizovat a doplňovat.

- **Jednotná protiextremistická platforma**
  - ✓ Podporovat protiextremistické preventivní projekty. Podporovat projekty v oblasti sociálního vyloučení. Zpracovat a publikovat Kvalitativní popis psychologie osobnosti pachatele extremisticky, rasově motivované a xenofobní trestné činnosti.

- **Odbornost a imunita - Vzdělávání policistů**
  - ✓ Školení velitelů bezpečnostních opatření.
  - ✓ Školení pro specialisty Služby kriminální policie a vyšetřování.
  - ✓ Vzdělávací aktivity pro členy Antikonfliktních týmů, včetně celostátního instruktážně metodického zaměstnání.

- **Organizační opatření v Policii ČR**
  - ✓ V oblasti institucionálního zabezpečení plnit Mimořádné opatření „Extremismus“
  - ✓ Klást důraz na operativní rozpracovávání extremistické trestné činnosti.
  - ✓ V oblasti získávání poznatků k extremismu klást důraz nejen na činnost Služby kriminální policie a vyšetřování, ale zaměřit pozornost k projevům extremismu ze strany pořádkové policie v rámci běžného výkonu služby.
  - ✓ Takto zjištěné informace předávat prostřednictvím stávajících informačních systémů analytickému pracovišti Krajského ředitelství policie ČR, které je zpracuje a předá příslušnému specialistovi Služby kriminální policie a vyšetřování na extremismus.
  - ✓ Dostatečně seznámit policisty základních útvarů o specialistech na extremismus o možnosti tyto kontaktovat k zajištění správného kvalifikování a ujednocení postupu ve vyšetřování, a zároveň včasné informovanosti specialistů o trestné činnosti s extremistickým podtextem.
  - ✓ Využívat analytické podpory Národního kontaktního bodu pro terorismus, přičemž zároveň bude platit hlásná povinnost krajských ředitelství policie vůči Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu.

- ✓ Shromáždit trestněprávní kauzy spojené s levicovým extremismem za období posledních 5 let.
- ✓ Spolupracovat s Ústavem pro studium totalitních režimů, využívat jeho služeb pro odborné konzultace.
- ✓ Klást důraz na spolupráci policistů po linii extremismu a styčných důstojníků pro menšiny.
- ✓ Zvážit možnost provedení systémové analýzy současného statistického systému, mj. s ohledem na možnosti statistického kódování, a rovněž v kontextu s hláskou službou, tedy svodkami a informačním portálem PČR s cílem zajištění efektivního přenosu přesných a maximálně detailních informací.
- ✓ Dokončit inovaci poznatkového informačního systému.
- ✓ Aktualizovat policejní metodiku pro odhalování a vyšetřování trestné činnosti s extremistickým podtextem.

- **Efektivně a korektně proti násilí**

- ✓ Prohlubovat spolupráci pořádkové policie a Služby kriminální policie a vyšetřování při bezpečnostních opatřeních, zejména v oblasti předávání informací mezi jednotlivými součástmi.
- ✓ Týká se to především instruktáží policistů pořádkových jednotek před bezpečnostním opatřením ze strany specialistů na extremismus k zájmovým osobám, rizikům vyplývajícím u účasti konkrétních extremistických subjektů a osob z řad extremistů.
- ✓ Využívat v rámci zvládnutí extremistických akcí metody policejní práce „Low profile policing“ a strategii „3D“⁶⁶. V praxi jde zejména o efektivní a bezpečné využívání Antikonfliktních týmů.
- ✓ Usilovat o implementaci příkladů dobré praxe z konceptu hate (bias) crimes.
- ✓ Spolupracovat s nestátními a mezinárodními institucemi.
- ✓ Zohlednit ustanovení zákona o obětech trestné činnosti v policejní praxi.⁶⁷

---

⁶⁶ Low profile policing (LPP) je strategie minimálního prezentování policejní síly. LPP nevzbuzuje negativní emoce, nedeklaruje se připravenost a očekávání střetu. V okolí akce se pohybují policisté v klasických uniformách nebo členové Antikonfliktních týmů. Pořádkové jednotky jsou mimo vizuální kontakt s veřejností, ale na vhodném místě připraveni k zásahu. Na principy LLP navazuje tzv. strategie 3D, která počítá s třemi stupni řešení potencionálně nebezpečných situací: diskuse, snižování napětí proaktivním přístupem, rázná akce. (Discussion, De-escalation, Determination).

Závěr a vlastní zhodnocení práce

Autor práce její zpracování zaměřil na vysvětlení samotného pojmu extremismus a s tím souvisejích témat, pravice, fašismus, nacismus, xenofobie, rasismus aj. I přes obsáhlost, rozmanitost a složitost tématu v základním rozsahu vymezil vnímání extremismu současnými odborníky.

Kromě předem zvolených témat práce autor nově začlenil i strohé vysvětlení pojmu rasa, bez kterého by se pravicový extremismus v žádném případě neobešel, neboť je obsažen ve většině ideologiích pravicově extremistických skupin..

Z části byl nastíněn samotný vývoj extremismu od konce 19. století po současnost, se zaměřením na pravicově extremistická uskupení na našem území. V deskriptivní formě je vymezena typologie extremismu, jeho pojem a definice.

Autor dále využil dostupné statistiky nápadu trestné činnosti evidované na MV ČR, Odborem bezpečnostní politiky a prevence kriminality, ze které je evidentní, že v současné době projevy pravicově extremistických hnutí mírně stagnují.

Z metodického pokynu NSZ v Brně, byly citovány trestné činy související s extremismem a v závěru práce je zmíněna koncepce boje s extremismem, jak ji prezentuje MV ČR, Odborem bezpečnostní politiky na rok 2015.

Autor si je vědom, že i když práce čerpá ze zkušeností předních znalců a odborníků daného tématu, nelze v rozsahu bakalářské práce téma extremismu kompletně rozvinout a vysvětlit. Přesto však autor uvedené bakalářské práce z větší části splnil veškeré cíle, které si vymezil před samotnou tvorbou práce a které jsou uvedeny zejména v kapitole „Cíl a metodika bakalářské práce“ a samozřejmě také v samotném úvodu práce.

---

⁶⁷ ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. Odbor bezpečnostní politiky. Koncepce boje proti extremismu pro rok 2015 byla schválena vládou dne 25. května 2015 usnesením č. 389. Praha, 2015, s. 3-7

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje:

- [1] BASTL, Martin; MAREŠ, Miroslav; SMOLÍK, Josef; VEJVODOVÁ, Petra. *Krajní pravice a krajní levice v ČR*. Praha: GRADA, 2011. ISBN 978-80-247-3797-3.
- [2] DANICS, Štefan. *Extremismus a militantní demokracie*. Praha: PAČR, 2014. 128 s. ISBN 978-80-7251-430-4.
- [3] DANICS, Štefan. *Extremismus*. Praha: Triton, 2003. 59 s. ISBN 80-7254-454-3.
- [4] DANICS, Štefan a Tomáš KAMÍN. (2008). *Extremismus, rasismus a antisemitismus*. Praha: PA ČR, 2008. ISBN 978-80-7251-286-7.
- [5] HEYWOOD, A. *Politické ideologie*. 4. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-137-3.
- [6] MAREŠ, Miroslav. *Pravicový extremismus a radikalismus v ČR*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2003. ISBN 80-86598-45-4.
- [7] MAREŠ, Miroslav; SVOBODA, Ivo; STEHLÍK, Eduard. *Extremismus jako bezpečnostní hrozba*. Praha: MO ČR, 2011. ISBN 978-80-7278-568-1.
- [8] KRYL, Miroslav a kol. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. Ústí nad Labem, 2011. ISBN 978-80-7414-389-2.
- [9] KAMÍN, Tomáš a Tatiana MACHALOVÁ. *Kritika rasy a rasismu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, sv. 271. ISBN 80-210-3275-8.
- [10] MAREŠ, Miroslav a Štěpán VÝBORNÝ. *Militantní demokracie ve střední Evropě*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2013. Politologická řada, sv. č. 44. ISBN 978-80-7325-326-4.
- [11] CHARVÁT, Jan. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-098-6.
- [12] CHMELÍK, Jan. *Extremismus*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-376-6.
- [13] MAREŠ, Miroslav. *Symboly používané extremisty na území ČR v současnosti: manuál pro Policii ČR*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2006.

Akty řízení:

- [1] ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality. Extremismus. Souhrnná situační zpráva 3. čtvrtletí roku 2015. Ze dne 20. října 2015. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/ctvrtletni-zpravy-o-extremismu-odboru-bezpecnostni-politiky-mv.aspx>>.
- [2] ČESKO. MINISTERSTVO VNITRA. Odbor bezpečnostní politiky. Koncepce boje proti extremismu pro rok 2015 byla schválena vládou dne 25. května 2015 usnesením č. 389. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/soubor/koncepce-boje-proti-extremismu-pro-rok-2015-pdf.aspx>>.

Ostatní zdroje:

- [1] NSZ BRNO. JUDr. Karel Šabata. *Metodický materiál Extremismus SL 54/2006*. Brno, 2009. 94 s.